درعلیه‌ده غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորաշէնեան խան

Les annonces sont reçues à la Direction du Journal "AREVELK", Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղ.ռ.
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆր.
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ԱՆՀՈՎԻԻ ԹԵՄԵՐԸ

Գաւառական մոռցուած անկիւնէ մը, Եոզղատի Գարաեազուպ գիւղէն, նամակագիր մը մեզ կը հաղորդէ կարգ մը տեղեկութիւններ որոնք յստակօրէն կը զգացնեն այն վնասակար հետեւանքը որ ընդհանրապէս առաջ կու գայ տգէտ ու յետամնաց գիւղերը անհովիւ ձգելէն։

Եոզղատէն տասը ժամ հեռաւորութեամբ հարիւր տնուոր գիւղ մըն է Գարաեազուպ, — կը գրէ նամակագիրը, — կառուցուած դաշտի մը մէջ, առողջարար օդով և զովարար ջրով։ Յետոյ կը նկարագրէ գիւղի կեանքը, հմայիչ ու սիրուն՝ ինչպէս բոլոր գեղջկական շրջանակներու մէջ։

Տանիքներու վրայ դիզուած խոտերու շեղջերը, թոնիրներէն բարձրացող ծուխն ծուխն մուխերու մէջէն շատ հմայիչ կը տեսնուին հեռուէն, մանաւանդ առաւօտներն ու իրիկունները։ Գեղին մօտ կը գտնուի Թերզիլի Ջերմուկը, ուր մանաւանդ յունիս ամսուան մէջ նոյն իսկ հեռաւոր վայրերէ շատ մը մարդիկ կը փութան լոգանալու. որովհետեւ շատ առողջարար են այդ ջերմուկին ջուրերը։

Գիւղացիք երկրագործութեամբ կը զբաղին, դաշտերուն տալով սիրուն ոգեւորութիւն մը որ մասնաւորաբար հնձանի ժամանակ կը շեշտուի։ Առտուն, իւրաքանչիւր տնեցի իր կովն ու գոմէշը, այծն ու ոչխարը առջին ձգած, մօտակայ արօտավայրերը կը տանի արածելու, չինականի երգը բերնին ու անխառն զուարթութեամբ մը համակուած։ Միւս կողմէ, հողագործը՝ իր մածունը, սերը կամ կարագը ճաշակած, եզները առջին ու ոտուըները տրեխի մէջ, իր արտերը կը փութայ քրտինքովը հողը ոռոգելու, ցանելու, վաղուան պարէնին ու ապրուստի պէտքերուն համար։ Մեծէն մինչեւ պզտիկը անխոնջ աշխատութեամբ մը բռնուած է, և որչափ ալ յոգնի, որչափ ալ քրտնի, բնաւ չի տրտնջար, ապահով ըլլալով թէ ցանքն ու բերքը առատ պիտի ըլլան եւ ատով իսկ պիտի գտնեն իրենց խոնջէնքին վարձատրութիւնը։

Այդ աշխատութեան տենդէն բռնուած ժողովուրդը՝ որ շատ սիրուն համայնք մըն է կազմած, ութսուն տուն կը համրէ եղեր գիւղին մէջ, քարաշէն կոկիկ եկեղեցիով մը ու գեղեցիկ վարժարանով մը։ Եւ սակայն, — ինչ որ անհրաժեշտ է, — հոգեւոր պաշտօնեան կը պակսի։ Նամակագիրը թէեւ կ'ըսէ թէ քահանայ մը կայ, բայց միւս կողմէ կ'աւելցնէ թէ բացարձակապէս անկարող է իր պաշտօնին՝ և յետին գեղջուկէն ալ տգէտ է, չունենալով ո՛չ բաւարար զարգացում և ոչ ալ գիտակցութիւնը իր կոչումին զոր չէ՛ ըմբռնած։

Այս տեսակ անկարող մարդու մը ներկայութեան առաջին արդիւնքը բնական է որ վարժարանը պիտի տուժէր։ Եւ իրօք ալ գիւղացիք տակաւ իրենց տղաքը կը քաշեն հոնկէ, զանոնք յատկացնելով դաշտային աշխատութեանց, զո՛րս այս պարագային շա՛տ աւելի օգտակար կը տեսնեն, նկատելով որ տղան բան մը չպիտի կրնայ սորվիլ հոն ու մանաւանդ պարապ տեղը ժամանակ պիտի վատնէ։

Դժբաղդաբար ասով չի վերջանար խնդիրը, հոս չի սահմանափակուիր գիւղին անհովիւ մնալուն հետեւանքը։ Ու է՛ն ցաւալի տողերն են՝ զորս նամակագիրը կը շարէ իր նամակին մէջ, յայտնելով թէ գիւղացւոց այդ լքուած վիճակը սկսած է շահագործուիլ բողոքական պատուելիի մը կողմէ, որ տէրտէրին անփութութենէն օգտուելով կը համոզէ գիւղացիները, երբեմն հինգ տասը ղրուշով զանոնք բողոքականութեան դարձնելով և երբեմն ալ առանց բան մը վճարելու։ Ու նամակագիրը կ'աւելցնէ. «Եթէ արդի անհովիւ վիճակը յարատեւէ, շատ չանցած գիւղ գիւղացի յարած պիտի ըլլան նոյն դաւանանքին և ամէնքն ալ պիտի սկսին յաճախել այն ժողովարանը՝ զոր պատուելին միտք ունի մօտ օրերս կառուցանելու։»

Այս տխուր իրողութեան առաջքը առնելու գործը ապահովաբար Ազգ. Պատրիարքարանին կ'իյնայ. կարող հովիւ մը այդ գիւղին, և ամէն բան կրնայ փրկուիլ. նոյն իսկ կարելի է առանց մեծ դժուարութեան դարձի բերել արդէն իսկ բողոքականութեան յարածները։ Նամակագիրը շա՛տ վստահ է այս վերջին տեսակէտին վրայ։ «Գիւղացիք, կը գրէ, ա՛յն աստիճան բարեմիտ են որ Պատրիարքական թուղթ մը պատգամի մը չափ կրնայ ազդել իրենց վրայ. եթէ երբեք այդ թուղթն ալ չղրկուի, խօսիլ գիտցող հովիւ մը կրնայ առանց մեծ յոգնութեան ձեռք բերել միեւնոյն յաջողութիւնը»։

ՑԱՒԱԼԻ ԴԷՊՔ ՄԸ

«Սիրելի աղբօրկիս սիրով բարեւ Հոտնովցի Թովմասէն։

«Մեր տէրտէր, ինչպէս տեսեր ես գենաս, մինչեւ երկու փողնի գլխանք կը նստի, հոս ու հոն կ'ոլորտի, տէրտէրու, երբցու շնորհք ըսուած բանը վրէն չըկայ։ Լման տարիներ էղան, որ ժամի էրես չենք տեսեր, շարակնի, աղօթքի ձէն չենք լսեր։ Էրախաներ կեղնան, կը մեռնին անկնունք, և կամ փրօթի ճժերու պէս, կը մեռնան անմեռոն։ Տարիներ կը դառնան, զատիկներ, մեծ օրեր կուգան, կ'անցնին մեր տներ կը մնան առանց խունկի, առանց օրհնենքի։ Թողունք ուրիշ բաներ որ ըսել չի գայ... գեղացիներ բոլորը, մեր տէրտրումէն լցուեր, փախազ ինչ ընելնին չեն գիտեր։ Կ'ըսեն գնա՛, կ'երթայ ուրիշ տէրտէր կը բերեն չը թողի, կ'ըսեն խելօք էղիր, գքու տէրտրութին ըրա։ Աստուծու սիրուն ի՞նչ ընենք։ Քանի հեղ գրեցինք Առաջնորդ Սրբազանին, էն էլ բան մը չըրաւ, ըտինք չըսինք չըհեռացուց մեր քովէն։

«Տե՛ս աղբէր, անցեալ օրեր ինչ նոր բան ըրաւ մեր Տէր Եղիշէն։ Մեր Առքոյին տղայ մը էղեր էր, ինք չէր էկի մըկըրտի, տղէն ընպէս կը մնէր։ Մեր մօտիկ գեղի Շամշամի տէրտէրը էկեր կ'երթար դաշտ իր գործով։ Մեր Առքոն տեսաւ, ելաւ կանչեց որ իր տղէն հալլէ (մկրտէ), էս բանը իմցեր էր մեր տէրտէրը, հեղ մը ալ ինչ տեսնենք աղէկ, դիպուկի պէս վազեց ներս մտաւ, եւ մէկէն ի մէկ հարով տեսանք երեք հատ զարկեց մեր Առքոյին. Առքոյին սրտին կպեր էր երկու հատը, մէկալ հատն ալ թեւին. Առքոն խելաթափած գլխու վրայ ընկաւ գետին, մենք ըսինք մեռաւ, յետոյ տեսանք որ ուշքից անցեր է։ Առքոն հիմա դեղերտանքով պառկուկ է։ Երեխան ալ անկնունք մեռաւ։ Ահա էս օրեր, էս փորձանքը էկաւ մեր գլխուն։ Խնդրեմ ի սէր Աստուծոյ խօսէ Առաջնորդ Սրբազանին, որ ճար մը ճանբայ մը գտնայ էս տրպակ տէրտէրը մեր գեղէն հեռացնելու համար։ Էս բանին համար, մեր գեղացիք ալ թուղթ մը գրեցին ճանբեցին Առաջնորդին։»

* * *

Այս սրտաճմլիկ նամակը, անցեալները ստացայ Հոտնովցի բարեկամէ մը և նոյնութեամբ օրինակելով ուղեցի ղրկել Արեւելքին, հրատարակութեան համար։ Խնդիրը, իր պարագաներով յայտնելու համար, նամակը ինքնին կը բաւէ, հարկ չենք տեսներ մեր կողմէն բաներ մը գրել այս մասին։ Հոտնովի տէրտէրին նըկատմամբ հարկ եղածը ասկէ եօթը ամիս առաջ յայտնած ենք Արեւելքի 4053 թիւին մէջ, «Անհանդարտ տէրտէրը» խորագիր յօդուածով մը։ Այդ յօդուածով, պարզած ենք անոր բովանդակ ինքնութիւնը, միանգամայն խնդրելով Ազգ. Պատրիարքարանէն որ այդ գեղէն հեռացնել տայ կրօնքի այդ անարժան պաշտօնեան, եթէ երբեք ներելի է այսպիսի մէկու մը պաշտօնեայ անունը տալ։

Հոս, հարկը կը զգանք նորէն կըշտելու, թէ պէտք է հեռացուի Տ. Եղիշէն Հոտնովէն, և անոր տեղ ուրիշ մը ղըրկուի։

Այս կարգադրութիւնը որ առաջ կը սպասենք Ազգ. Պատրիարքարանէն։ Այս բանին համար, Հոտնովցիները շատ անգամ դիմած են տեղւոյս Առաջնորդարանը, սակայն ապարդիւն մնացեր են իրենց բոլոր դիմումները։ Մենք ալ մեր կարգին այս խնդրոյն համար քանի մը անգամ դիմումներ ըրած ենք Եզեկիէլ վարդապետին, բայց նոյնպէս ապարդիւն մնացած են նաեւ մեր դիմումները, թէ ինչո՞ւ, — այդ կէտը պարզել չենք ուզեր. միայն սա չափ կ'ըսենք թէ սկիզբէն ի վեր, Եզեկիէլ վարդապետ միշտ անհոգ և անտարբեր գտնուած է գեղացիներուն հանդէպ։ Այս տողերը գրելով նորէն Եզեկիէլ վարդապետին դէմ պայքար մը մղել չէ նպատակնիս, այլ ճշմարտութիւններ և իրողութիւններ յայտնել է։

Մ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

Տիարպէքիր, 12 Յունուար.

ԳԻՏԱԿԱՆ ԷՋԵՐ

ԻՍԹԵՐԻՆ

Մելքոն էֆ. Նազիկեան՝ որ գրական հրապարակին վրայ ծանօթ է արդէն իր ինը թարգմանութիւններով, ամէնն ալ գերմաներէ հայերէնի վերածուած ընտիր եւ օգտակար գիրքեր, այս անգամ ալ հրատարակած է նոր հատոր մը՝ «Թէ ի՞նչ է իսթերին», Այդ վերջին աստիճան օգտակար ու հետաքրքրական հատորէն կ'արտատպենք հետեւեալ հատուածը՝ որ բուն իսկ իսթերիին ծագումը կը պարզէ իր ախտաբանական գլխաւոր երեւոյթներուն մէջ։

Ա.

Իսդերին յառաջ կու գայ ուղեղին եւ ողնածուծին անբնական զգայականութենէն։ Իսդերիի համար տրուած այս սահմանը, արդարեւ, կը թելադրէ զմեզ նախ եւ առաջ զգայարանաց մէջ գտնել զանազան անկանոնութիւններ։

Երբ մեր այս զգայարանքը իրենց բնական վիճակին մէջ գտնուած ատեն կը խաբեն, կը պատրեն զմեզ, ինչպէս կ'ըսէր Սպինոզա, հապա որչա՛փ եւս առաւել՝ երբ ճշմարիտ խանգարումներ տեղի ունենան անոնց մէջ։

Արդ, սկսելով մեր գլխաւոր զգայարանքէն, այսինքն աչքէն, կը տեսնենք նախ որ խղդերամէտներուն աչքին ցանցամաշկը գրգռուն վիճակ մը ունի։ Այս գրգռուն վիճակները, կայծերու, կայծակնաձեւ շողիններու, լուսոյ հեղեղներու տեսիլքով, աչքերուն մթննալովը, գոյներու զանազան երեւոյթներով կը յայտնուին։ Տեսողութեան այս դիւրազգացիկ գրգռականութեան պատճառաւ է որ խղդերամէտը յաճախ՝ պայծառ լոյսէն խուսափելով մութ տեղեր կը փնտռէ։

Ուրիշ պարագաներու մէջ կը հանդիպինք տեսողութեան ճշմարիտ խանգարմանց, թէպէտեւ ակնադէտ գործիքով քննուած ատեն աչքին մէջ անկանոն վիճակ մը չի տեսնուիր։ Ասիկա լուսազգայ մասին զգայազրկութիւնն է։

Եթէ այդ վիճակը ցանցամաշկին լոկ շրջապատին վրայ տեղի ունենայ և ազատ թողու կեդրոնը, այսինքն՝ ա՛յն կէտը ուր տեսողութիւնը սուր է, աչքին տեսողութեան հորիզոնը կը նեղնայ և այդ ալ ոչ թէ խղդերային մկնակծկումի մը սկզբնաւորութեան ատեն կամ տեղի ունենալէ ետքը երեւան կու գայ ու կ'անցնի, այլ իբրեւ տեւական ախտանշան կրնայ ընդերկար մնալ։ Ով որ չտակէկ acide salicylique խմած է, տեսողութեան հորիզոնին այդ անձկացումը ինք իր՝ վրայ անշուշտ դիտած ըլլալու է։

Այս վիճակը շատ անգամ հիւանդին ուշադրութիւնը չի գրաւեր, վասն զի աչքին շարժումը յայտնապէս կը հաւասարի անձկացման չափին. մինչդեռ մտաւորապէս անձուկ հորիզոն մը ունեցող անձանց քով այսպիսի փոխարինութիւն տեղի չունենալուն համար անձուկ նայուածք մը ապուշ մտքի մէջէն՝ աւելի կը նուաղի։

Աւելի տխրաւիթ է տեսողութեան կատարեալ ընդհատումը, որ երբեմն կը պատահի խղդերամէտներուն. և որովհետեւ ասիկա յանկարծ՝ զօր օր. աղէտքի կամ փորձանքի մը ենթարկուելէ ետքը երեւան կու գայ, ուստի չափազանց վախ կը պատճառէ ենթակային։ Սակայն այս պարագային մէջ ալ տեսողութեան գործարանը կանոնաւոր վիճակի մէջ է. այսինքն ինչպէս հիւանդը բան մը չի տեսներ, այնպէս ալ բժիշկը իր գործիքով քննած ատեն աչքին մէջ ոչինչ չի գտներ անկանոն։ Այս տեսակ կուրութիւնը գրեթէ միշտ կը բժշկուի, բայց մէկ քանի օրեր, մերթ շաբաթներ և ամիսներ կը տեւէ։

Երբ ակնաբոյժը այսպիսի կուրութիւն մը բժշկէ, իր համբաւը բերնէ բերան կը շրջի հասարակութեան մէջ, իբրեւ կուրութիւն բժշկող. միւս կողմէ շառլաթան ոչ-բժիշկներ ալ կան որ այսօրինակ կուրութիւններ բուժելով իրենց դարմաններուն ազդեցութեան վրայ յաւակնոտ վճիռներ կ'արձակեն. սաչափ միայն որ առաջին պարագային մէջ ճշմարիտ ակնաբոյժը գիտէ թէ իր արուեստովը չէր ձեռք բերուած յաջողութիւնը, մինչդեռ շառլաթանը իր դարմաններուն կը վերագրէ տեսողութեան վերաբացումը, եւ արդիւնքէն քաջալերուած՝ իր դարմանները նոյն իսկ անբուժելի կոյրերուն վրայ ալ կը գործածէ։

Ասկէ զատ կը պատահի նաեւ որ խղդերամէտի մը աչքերէն մէկուն ցանցամաշկին քիթի կողմին կէսը, և միւս աչքին ցանցամաշկին քունքի կողմին կէսը կորսնցնեն իրենց տեսողութեան կարողութիւնը, որով հիւանդը տարածութեան մէկ կէսը միայն կը տեսնէ և իրեն այնպէս կը թուի թէ աչքին մէկը կուրցած է և այդպէս կարծելով կը դիմէ ակնաբոյժին։ Hemianopsie կոչուած այս կէս կուրութիւնը ուրիշ պարագայի մէջ սովորապէս ուղեղի գործարանական հիւանդութիւններէ ալ առաջ կու գայ։ Խղդերային կէս կուրութիւնը կ'անցնի, բայց գործարանայինը՝ գրեթէ ոչ։

Լսողութեան զգայարանքին խղդերային խանգարումներն ալ — որ լսելու զգայարանքին չափազանց դիւրազգայութիւնը ըսել է — ասոնք են. ականջին խժռտոցը, խօսիլը, բզզալը, սուլելը, եւլն։ Կրնայ ըլլալ որ օդի թեթեւագոյն ծփանքը(*) որ սովորաբար ենթակայ չէ մեր զգայութեան, լսելու զգայարանքին և անոր ջղային գործիքներուն տրամադրման դիւրազգաց վիճակին մէջ յայտնապէս լսուի։ Ուժգին աղմուկներ, ձայներ, զանգակի զանգում, ղօղանջներ և երաժշտութիւն կրնան մարմնոյ կատարեալ մկնակծկում մը յառաջ բերել ջղաձգութեան տրամադիր անձանց վրայ։

Ականջին խօսիլը, խժռտոցը երբեմն այն աստիճան սաստկութեամբ տեղի կ'ունենան որ անկարելի կ'ըլլայ քնանալ և այդ վիճակին ենթակայ անձեր գիշերը իրենց քիթի և ականջի ծակերուն մէջ բամպակ կը դնեն, որ այդ ալ յաճախ օգտակար կ'ըլլայ իրենց։

Ինչպէս վերը կէս կուրութեան պատահականութիւն մը տեսանք, հոս ալ hemianacusie կոչուած խղդերային կէս լսողութիւն մը կայ, այսինքն ականջներէն մէկուն խլութիւնը։ Թէեւ հազուադէպ է, բայց կրնայ պատահիլ նաեւ որ խղդերամէտի մը երկու ականջները մէկէն խլնան. այս ալ ինքնին կ'աղեկնայ, ինչպէս էր տեսողութեան կատարեալ ընդհատումը։

Գալով հոտոտելիքի և ճաշակելիքի ըզգայարանաց, ասոնք ալ ունին իրենց չափազանց դիւրազգայութեան և կամ բովանդակ զգայազրկութեան վիճակները, որոնք իրենց աստիճանին համեմատ շատ կը տարբերին իրարմէ և մերթ լոկ մէկ կողմին, մերթ եւս երկու կողմին վրայ տեղի կ'ունենան։ Այսպէս՝ կը պատահի որ անուշաբոյր և համեղաճաշակ նիւթեր անհաճոյ ըլլան իրենց և կամ նողկանք զգան այն կերակուրներէն որոնք ընդհանրապէս ամէնուն կողմէ կը նախասիրուին. նաեւ այն հոտերէն՝ որոնք կանանց մեծագոյն մասին դահլիճակներուն մէջ նախասիրութեամբ կը գործածուին։

Խղդերամէտ կանանց ճաշակելիքի և հոտոտելիքի ջիղերը չափազանց զգայուն են։ Անոնք այնպիսի հոտեր կը զգան, որ ուրիշի մը անզգալի են. անոնք որ և իցէ բանէ մը մասնաւոր համ կ'առնեն, մինչդեռ ուրիշ մը անկէ համ չառներ։

Ամանն կը յիշէ խղդերամէտ կին մը որ սենեակին մէջ գտնուած թարմ կեռասին հոտը դուրսէն կը զգար, որ իր ծանօթները հոտոտելով կրնար զանազանել զանոնք իրարմէ։ Ասիկա այնպիսի փափկազգայութիւն մըն է որուն չենք կրնար հաւատ ընծայել, թէպէտեւ գաղղիացի բըժիշկ մը ամենակատարեալ լրջութեամբ կը հաւաստէ թէ ամէն կին տարբեր հոտ մը ունի, զոր օրինակ թխահերք վարդ կը հոտին, սեւահերք՝ մուշկ, խարտեաշահերք՝ յամպար, եւլն, եւլն։

Միւս կողմէ խղդերամէտ կանանց քով այս զգայարանաց բթացումը, զգայազրկութիւնը կը յայտնուի այնու թէ այդ կիները նախասիրութեամբ կ'ուտեն այնպիսի կերակուրներ որոնք իրենց խիստ թթուութեանը պատճառաւ անճաշակելի են ուրիշներուն կամ թէ հասարակ մահկանացու մը պարզապէս կը զանէ անոնցմէ։

Այսպէս, զգայարանքնին բթացած կիներ չեն խորշիր դառնահամ և գարշահոտ մաղթէն (asa foetida), նամանաւանդ անոնք շատ անգամ լենդ, կ'եփեն կաւիճ ածուխ, կնքամոմ ուտելու։ Զգայութեան խանգարում մըն է այդ, որ խելագարներէն զատ յղի կանանց վրայ ալ կը տեսնուի։ Եւ սակայն դիւրին չէ ըսել թէ ճաշակի այդ մոլորութիւնը յոռի սովորութեա՞ն արդիւնք է, թէ չէ՝ խղդերային վիճակէ յառաջ կու գայ։

(*) Ինչպէս յայտնի է, 15 մղոն բարձրութիւն ունեցող մեր մթնոլորտը ովկիանոսի ջուրերուն պէս միշտ շարժման մէջ է։

ՎԵՐՋԱԼՈՅՍԻ ՀԱՐՍՆԻՔԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Արտասուքը հեղեղի պէս կը վազէր աչքերէն, սիրտը ալեծուփ ծովին նման կ'ելեւէջէր։ Կը զգար թէ այս անակնկալը, այդ յուսախաբութիւնը անտանելի պիտի ըլլար իրեն։ Իր երջանկութեան ոսկի երազները միակ հարուածով մը կ'ոչնչանային ու կը ցնդէին։ Առանձնացած իր խցիկը, գլուխը սեղմած ձեռքերուն մէջ՝ ձեռքի ճերմակ թաշկինակովը ատեն ատեն կը սրբէր, կը չորցնէր դէմքը, և վայրկեանէ վայրկեան խուլ հեծկլտուքներ էին որ կը խզէին սենեակին լռութիւնը։ Վշտին դառնութեան մէջ թմրած՝ պահ մը այնպէս թուեցաւ իրեն թէ խափկանք մըն էր տեսածը, լոկ վաղանցուկ երեւոյթ մը՝ որ վայրկեան մը զինքը քիչ մը սարսափեցնելէ վերջ պիտի անցնէր աներեւութանար ու կրկին ինքզինքը պիտի գտնէր երջանիկ մթնոլորտի մը՝ իր նախկին հանդարտիկ ու անուշ հմայքներուն մէջ ողողուած. որովհետեւ եղածը անհաւատալի կու գար իրեն. ի՞նչպէս, կարելի՞ էր միթէ այդ բանը, ան՝ որ այնչափ բուռն կերպով կը սիրէր զինքը, որ իր խելքն ու կեանքը վրայ տալու պատրաստ էր ի՞նչպէս կրնար այսպէս յանկարծակի ու բոլորովին անբացատրելի շարժառիթով մը բրտօրէն լքել զինքը։ Սակայն, ափսոս, շուտով կը սթափէր խաբուսիկ թմրութենէն ու ցաւագին ակնարկներով կը յառէր նամակին վրայ։ Երազ չէր տեսածը, ու կը զգար թէ այդ պժգալի իրականութեան անօրինակ տանջանքներուն մէջ պիտի ճմլուէր, չարչրկուէր, մաշէր ու վերջապէս խունկի պէս մխալով պիտի սպառէր։

* * *

Երկու տարի էր որ սիրած էին զիրար, երբ Հրանուշ իր ծննդավայրն էր՝ ծովեզրեայ սիրուն քաղաք մը բնութեան ու գեղարուեստի հրաշալիքներով զարդարուն։ Հոն կ'անցընէր իր օրերը, պատանեկան անհոգ զուարթութեամբ, վայելելով ամէնուն գուրգուրանքն ու համակրանքը։ Իր հեզ և անուշ բնաւորութիւնը, մտացի ընդունակութիւններն ու տաղանդը որ կը վառէր իր սեւ լոյս (?) աչքերուն մէջ, իրաւամբ գրաւած էին ամէնուն սքանչանքը։ Եւ այնքա՛ն գրաւիչ էին այդ աչքերը՝ որոնք շատ շուտ անապահով կացութեան մը մէջ պիտի ձգէին զինքը, ինչ որ պատահեցաւ ալ։ Իրենց դրացիներէն Միսաքը չդիմացաւ այլ եւս անոնց, ու որոշեց որ յաւիտեան իրը ըլլային անոնք, ինքը միայն վայելէր ու ծծէր անոնց հրապոյրը։

Ու սկսաւ անհամբերութեամբ հետամտիլ, պատեհ առիթ մը փնտռել մտքին մէջ անցած դարձածը անոր հասկցնելու։

Վերջապէս օր մը յաջողեցաւ բանալ սիրտը ու թափել անոր առջեւը բոլոր իր տենչանքները։ Ի սկզբան Հրանուշ բոլորովին անտարբեր ու անհամակիր գտնուեցաւ այս անակնկալ առաջարկութեան հանդէպ՝ որ կը վրդովէր իր հանդարտ ու զուարթ վիճակը. աւելի կը նախընտրէր սիրային յուզումներէ հեռու մնալ, ինք իրմով երջանիկ ըլլալ։ Սակայն Միսաքի ըրած բուռն թախանձանքին ու սրտակտուր աղաչանքին, տակաւ սկսաւ իր կարծր սիրտը կակղիլ ու համակրութեան թեթեւ զգացումներ սկսան ծնունդ առնել իր կուրծքին մէջ. ու վերջապէս ինքն ալ սիրեց զայն և շատ անկեղծ կերպով։ Միսաքի բոլոր երազները իրականացած էին. բոլոր իր տենչանքները գըտած էին այլ եւս իրենց գոհացումը։ Հրանուշը իրն էր այլեւս. առիթ մը չէր փախցներ երթալ զայն գտնելու։ Եւ Հրանուշ կատարեալ համակերպութեամբ մը կը թողուր, որպէսզի գոհացնէ իր խելայեղ ու անյագ փափաքը, իր տենդալից ու անվերջ համբոյրները։ Այսպէս անցուցին գրեթէ տարի մը։

Բայց օր մը Հրանուշ կը ստիպուէր պաշտօնով մը Ս. քաղաքը երթալ. այդ բաժանումը թէպէտ երկուքին համար ալ անտանելի, սակայն ստիպեալ համակերպեցան, խոստանալով շարունակ նամակ փոխանակել իրարու հետ։ Եւ Միսաք կը կատարէր իր պարտականութիւնը կատարեալ ճշդապահութեամբ ու անկեղծութեամբ։ Թղթատար մը չէր անցներ որ Հրանուշ չստանար նամակմը ողողուած կենսարար արտայայտութեամբ ու տաք շեշտերով։ Այնպէս կը զգար թէ առանց անոնց չէր կարող այլեւս ապրիլ. իր մենաւոր հոգւոյն անխուսափելի սնունդը դարձած էին կարծես։

Օր մը ցաւագին նամակ մը առաւ։ Միսաք ամենամեծ փափկութեամբ իրեն կը հասկցնէր թէ անպատեհ պարագաներու բերմամբ և իր դիրքէն աննպաստ կացութեան պատճառաւ կը ցաւէր որ պիտի չկրնար իրագործել իրենց փոխադարձ տենչանքները, թէ չպիտի կրնար ամուսնանալ իրեն հետ, թէ իրենց սիրային յարաբերութիւնը այլ եւս վերջացած պէտք էր նկատել ու յաւիտենական մնաս բարովով մը կը փակէր իր վերջին նամակը։ Դժոխային կատակ։ Հրանուշ զգաց թէ նողկալի խաբէութեան մը զոհ գացած էր, հարուածը անտանելի էր։ Խեղճ աղջիկ, վշտին սաստկութեան մէջ սկսաւ գալարիլ։ Ի՞նչ ընէր, սրո՞ւ պատմէր, միթէ կարելի՞ էր այս մասին բանալ սիրտը մէկու մը։ Առանձնացած իր խցիկին մէջ, ինքն իր մէջ ամփոփուած պիտի կրէր այդ տագնապը, տանջուէր ու հեծէր։

* * *

Անցան երեք տարիներ. մահցու աղէտը սկսած էր կանոնաւոր կերպով կատարել իր աւերը Հրանուշի մարմնոյն և հոգւոյն վրայ. երթալով կը գալկանար դէմքը, կը մաշէր սիրտը ու կը չիջանէին իր բոլոր խանդն ու աւիւնը։ Սկիզբները իր բարեկամները տեսնելով իր յուսահատ վիճակը՝ շրջակայ գիւղերը ղրկեցին պըտոյտի և օդափոխութեան համար, յուսալով այդ կերպով ամոքել իր կսկիծները, մոռցնել իր ցաւերը, սակայն ի զուր. և ոչ մէկ բան չէր կրնար իրմէ վանել լքումին դառնութիւնը, և ինքն իսկ չէր ուզեր, կարծես հաճոյք մը կը զգար այդ կերպ տանջուելուն ու սպառելուն մէջ։

Օր մը մօտակայ գիւղաքաղաքէ մը միջակ կարողութեան տէր, և մօտաւորապէս երեսունըհինգ տարեկան մարդ մը եկաւ խնդրել իր ձեռքը։ Ամէնուն հետաքրքրութիւնն ու ուշադրութիւնը լարուած էր Հրանուշի տալիք որոշման վրայ։ Ամէնքն ալ այնպէս կը հաւատային թէ՝ նկատելով իր և անոր մէջ եղած արժանիքի, զարգացման ու դիրքի տարբերութիւնը, և մանաւանդ իր մօտաւոր անցեալը, անցուցած սիրային արկածները, Հրանուշ անկասկած պիտի մերժէր այդ անգամ առաջարկը, աւելի նախընտրելով իր մենաւոր սակայն սիրելի կեանքը։ Բայց կը սխալէին ամէնքն ալ։ Հրանուշ հաճութիւնն էր տուած. միայն թէ ի՛նչ շարժառիթով կամ հաշուով էր ըրած՝ անբացատրելի մնաց ամէնէն։

Հարսնիքէն երկու օր առաջ, բարեկամներ ի տես էին եկած իրեն՝ իր նոր նշանածին հետ։ Հրանուշի դալկացած ու կէս թարշամած երեսին վրայ, ուր թէպէտ տակաւին կը վառէր մատաղ թարմութիւնը, թեթեւ ժպիտ մը կը դեգերէր, եթէ կարելի է ժպիտ կոչել դիմագծի այդ տարտամ, բանագրօսիկ ու արտասովոր ծալքերը՝ որ հաճոյքէն աւելի պաղ տխրութիւն մը կ'ազդէին իր մտերիմներուն։ Երկու օրէն հարսնիքը կը կատարուէր։

* * *

Երբոր արարողութիւնները վերջացան, հանդիսականները սկսան տակաւ ցրուուիլ ու տուն վերադառնալ։ Անոնցմէ երկուքը՝ որոնք միեւնոյն ճամբան ձեռք առած էին, փսփսացին իրարու.

—Վերջալոյսի հարսնի՛ք մը . . . ։

Հ. Կ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Ուրբաթ օրն ալ Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ շարունակուեցան Պ. Չէմպըլէնի դէմ եղած յարձակումները։ Նիստը բացուելուն պէս Պ. Իվէնս խօսք առնելով ըսաւ.

«Կ'ուզեմ հարցնել գաղթային նախարարին թէ ուշադրութիւն ըրա՞ծ է այն նամակին որ 1897 փետր. 20 ին Չէրթըրտ Ընկերութեան փաստաբան Պ. Հաուքզլի կողմէ ղրկուած է Ռոտէզիայի մէջ նոյն Ընկերութեան տնօրէն Կրի կոմսին։ Այդ նամակին մէջ Պ. Հաուքզլի կը յայտարարէ թէ 1895 ի վերջերը փոխանակուած հեռագիրները և կամ այդ թուականին կատարուած բանակցութիւնները քիչ ատենէն հրապարակ պիտի հանուին, և եթէ հրապարակուին, գաղթային նախարարը ինքզինքը միայն պիտի պարսաւէ։ Կ'ուզեմ նաեւ հարցնել գաղթային նախարարին թէ կրնայ ըսել ժողովիս թէ որո՞նք են նամակին մէջ յիշուած հեռագիրները ու բանակցութիւնները։ Նաեւ թէ կարելի չէ՞ անոնց պարունակութիւնը հաղորդել ժողովիս։»

Պ. Չեմպըրլէն. — Ուշադրութիւն ըրած եմ այն նամակին որուն վրայ խօսուեցաւ։ Ժամանակ չունեցայ անոր ճշդութիւնը ստուգելու, բայց ցնոր տնօրէնութիւն իբր ստոյգ կը նկատեմ զայն։ Գալով երկրորդ խնդրին, կը պահանջուի ինձմէ որ բացատրութիւններ տամ 1897ին երրորդ անձերու միջեւ կատարուած բանակցութեանց վրայ որոնց մասին այն ատեն տեղեկութիւն չունէի։ Ինչ որ կրնամ ըսել, սա է թէ կ'ենթադրեմ որ այդ հեռագիրները անոնք են զորս 1896ին Պ. Հաուքզլի չուզեց քննիչ յանձնաժողովին ներկայացնել։ Եթէ այդպէս է, անոնք մասը կը կազմեն պարութայի մը որ 1896ին գաղտնի կերպով ինծի հաղորդուեցաւ, յետոյ վերադարձնելու պայմանով։ Անմիջապէս վերադարձուցի այդ պարութան, նամակով մը որով կը յայտարարէի թէ անձնապէս ո և է դիտողութիւն չունիմ անոնց հրապարակ հանուելուն։ Որովհետեւ այդ պարութան 1896էն ի վեր քովս չէ, հետեւաբար չեմ կրնար զայն ներկայացնել ժողովին։

Պ. Իվենս. — Պատուարժան Նախարարը կ'ուզէ՞ մեզի ըսել թէ այդ պարութային պարունակած հեռագիրներուն պատճէնը ունի՞ թէ ոչ։

Պ. Չեմպըրլէն. — Ոչ։ Վասն զի եթէ ընդօրինակել տայի, պարկեշտ գործ մը ըրած պիտի չըլլայի։

Քանի մը երեսփոխաններ քանի մը ուրիշ հարցումներ ըրին նախարարութեան։ Երեսփոխան մը մտահոգութիւն յայտնեց թէ Պօէրները կարելի է տեղեկութիւն ունին անգլիական զինուորներուն համախմբման յատակագիծներէն և Անգլիոյ մէջ պատահածներէն։ Գանձային նախարարութեան խորհրդական Պ. Համըլըրի հանդարտեցուց այդ երեսփոխանը, ըսելով որ ատիկայ անկարելի է, վասն զի թէ՛ Հարաւային Ափրիկէ ղրկուած և թէ անկէ հասած հեռագիրները խիստ գրաքննութեան մը կ'ենթարկուին։ Պ. Մաք Նէյլ հարցուց պատերազմական նախարարութեան խորհրդական Պ. Ուինտէմի թէ Սբիոն Քոբի աղէտքը ծանուցանող հեռագիրը հրատարակուելէն շատ առաջ չէ՞ր հասած պատերազմական պաշտօնարանը։ Պ. Ուինտէմ ըսաւ թէ ժամանման ու հրատարակուելուն մէջտեղ ժամանակ անցած է, որովհետեւ ծածկագիր ըլլալով երկար տեւած է անոր լուծումը։ Ելմտական նախարար Սըր Մ. Հիքս Պիչի ալ կարգ մը հարցումներ եղան՝ գաղտնի վարկերուն գործածման եղանակին վրայ։ Երեսփոխան մը հարցուց թէ գաղտնի վարկին մեծ մասը Իրլանտայի մէջ չի՞ գործածուիր։ Ելմտական նախարարը ժխտողական պատասխան տուաւ։ Ուրիշ երեսփոխան մը հարցուց թէ նախարարապետը ու արտաքին գործոց խորհրդականը ելմտական նախարարէն վարկ ուզա՞ծ են։ Սըր Մ. Հիքս Պիչ դարձեալ ժխտողական պատասխան տուաւ։ Պ. Մաք Նէյլ հարցուց թէ ելմտական նախարարը տրամադի՞ր է կարգադրել Լորտ Սոլզպըրիի հետ ունեցած վէճը։ Ատենապետը ի կարգ հրաւիրեց ատենաբանը։

Այս կարգի զանազան վիճաբանութիւններէն ետքը, իրիկուան ժամ 6ին (Ը. Ե.) սկսաւ գահաճառին ուղերձին վիճաբանութիւնը։ Պ. Պ. Պալֆուրէ, Պրօտրիքէ և Ուինտէմէն ետքը, ծովային նախարար Պ. Կօշընն է որ այս անգամ կը խօսի և կ'ըսէ.

«Այնպէս կը նկատեմ թէ մինչեւ հիմա այս վիճաբանութեան մէջ շատ խօսուած է պարսաւանքի ու մեղադրանքի վրայ։ Եթէ այնպէս կը նկատէք թէ նախարարներ լաւ գործած չեն, կրնանք յստակօրէն ըսել։ Եղածին ամբողջ պատասխանատուութիւնը կը ստանձնենք, բայց չենք ընդունիր որ երկու կամ երեք նախարարներ մասնաւորաբար ենթարկուին հանրային նախատանաց։ Դահլիճը ամբողջութիւն մը կը կազմէ և կարելի չէ անոր մասերը անջատել։ Երբ նախարարներ անհատապէս չհամաձայնին, բան մը միայն կրնան ընել, այն է հրաժարիլ։ Եւ քանի որ չեն հրաժարիր, ըսել է թէ կ'ընդունին պատասխանատուութեան իրենց բաժինը դահլիճին արարքներուն համար։ Եթէ սխալներ գործուած են, անոնց հեղինակները այս ու այն նախարարները չեն, այլ դահլիճը իր ամբողջութեամբը.»

Պ. Կօշըն յետոյ բացատրեց թէ պատերազմին պատճառն է Թրանսվալի օտար հպատակներուն անտանելի կացութիւնը։ Յայտարարեց թէ անկարելի էր որ օտար հպատակները կարենային մնալ իրենց դիրքին մէջ և թէ հարկ էր անոնց օգնել։ Ընդդիմադիր կուսակցութենէն երեսփոխան մը յայտարարեց թէ օտար հպատակները հիմա կ'օգնեն Պօէրներուն որոնք Անգլիացիներուն դէմ կը պատերազմին։

Պ. Կօշըն. — Եթէ անոնց չօգնէինք ու զանոնք լքանէինք, մեր գաղթային տէրութիւնը լմնցած էր։

Երեսփոխան մը. — Թրանսվալ մեր գաղթավայրերէն չէ։

Պ. Ռէտմընտ. — Ըսածնիդ չէք գիտեր։

Ատենապետը. — Կը խնդրեմ որ հաճիք ետ առնել այդ խօսքը։

Պ. Կօշըն. — Միայն քաղաքական տեսակէտով չեմ ուզեր խօսիլ։ Վիճաբանութեանց միջոցին նաւատորմին վրայ խնդիր ծագեցաւ. կը յուսամ թէ պիտի ներէք ինծի որ այդ մասին քանի մը խօսք ըսեմ։ Նախ պիտի յիշեցնեմ թէ քանի անգամներ կրցանք, տագնապալից վայրկեաններու մէջ, նաւային խոշոր թնդանօթներէն մէկ քանին պատերազմի դաշտը տանիլ. ատոնք լաւ գործածուեցան մեր նաւազներուն կողմէ. բայց բարեբախտ եմ ըսելով որ եթէ մեր թնդանօթներէն շատերը փոխ տուինք բանակին, այդ պատճառով մեր նաւային ոյժերը չտկարացուցինք։ Շատերը ըսին թէ աւելին պէտք էր ընէինք. ոմանք ալ թէ շատ ըրինք։ Իրաւ է որ մեր մարտանաւերուն թնդանօթները չէինք կրնար պակսեցնել, և թէեւ մեր արձակաղէնները ու նաւազները մեծ փափաք մը ունին յառաջապահ գիծերուն մէջ գտնուելու, սակայն միշտ հոկեցի որ Անգլիոյ մէջ բաւականաչափ թուով նաւազներ ունենանք, զինուորական շարժման մը պատահականութեանց դէմ դնելու համար։ Բսողներ ալ եղան թէ ինչո՞ւ համար նաւաբաժին մը Բարեյուսոյ Գլուխը չենք ղրկեր։ Ես բնաւ չեմ ըմբռնած՝ Բարեյուսոյ Գլուխը նաւաբաժին մը ղրկելու պէտքը, ուր օտար մարտանաւեր չկան, քանի մը անկարեւոր փոքր նաւերէ զատ։ Բարեյուսոյ Գլուխը նաւաբաժին մը ղրկելը սա ըսել է թէ այն տեսակ տեղ մը պիտի ղրկենք, ուր գոյութեան պատճառ չունի և այն տեսակ տեղէ մը պիտի հեռացնենք, ուր մնալու պատճառներ կան։ Ձենք մոռնար թէ երկիրը բոլորովին ղրկուեցաւ զինուորներէ ու քաղաքապահներէ։ Ձենք մոռնար նաեւ թէ ատոր հետեւանքով պէտք է կրկնապատկենք մեր ուշադրութիւնը և շրջահայեցութիւնը։ Ձենք մոռնար թէ այն տեսակ դիրքի մը մէջ կը գտնուինք, որով կրնայ ըլլալ որ մէկը օգտուի մեր տկարութենէն։ Մեր յարաբերութիւնները օտար կառավարութեանց հետ բարեկամական են և գանգատելու բան մը չենք ունեցած անոնց ընթացքին համար մեզի նկատմամբ։ Այդ պատճառաւ չեմ ուզեր որ իմ խօսքերուս մէջ այն տեսակ բան մը գտնուի որ մտահոգութեան առիթ ընծայէ։ Այն յատակագիծերով զորս Խորհրդարանին պիտի ներկայացնենք, և մեր նաւատորմով՝ իր արդի վիճակին մէջ՝ երկիրը իր ապահովութեանը համար վախնալիք բան մը չունի։ Ամէն բանէ առաջ խուճապէ պէտք է զգուշանանք։ Այն տեսակ ատեն մը ուր մեր միջոցները ցոյց կու տանք, ուր մեր գաղթավայրերը բազմաթիւ զինուորներ կը ղրկեն Հարաւային Ափրիկէ, ուր հնդիկ իշխանները իրենց հաւատարմութիւնը կ'արտայայտեն և ուր ամբողջ տէրութիւնը կը դիմադրէ ընդհանուր վտանգին, չի վայլեր խուճապի վրայ խօսիլ։ Ոչ, այդ բառը մէկ կողմ թողունք։ Կացութիւնը ծանր է. բայց երկիրը մեզի հետ է, և պէտք եղածը պիտի գործադրուի։

Պ. Կօշընի պատասխանեց Սըր Էտուարտ Քլէրք, որ քաղաքական հաճոյակատարութիւններու և կուսակցական կարգապահութիւններու բոլորովին անտեղեակ է։ Երբ Թրանսվալի խնդիրը ծագեցաւ, առաջին անգամ յայտարարեց թէ այդ պատերազմը անիրաւ է և մինչեւ վերջը պնդեց իր այդ համոզումին վրայ։ Սըր Էտուարտ թէեւ պահպանողական, սակայն հակառակ է դահլիճին։ Ցանկարծ բաժնուեցաւ իր կուսակցութենէն. իր ընտրողներուն մեղադրանքին ենթարկուեցաւ. չվարանեցաւ։ Սըր Էտուարտ Քլէրք պատասխանելով Պ. Կօշընի ըսաւ թէ այդ պատերազմը անօգուտ է և անիրաւ. և թէ Հարաւային Ափրիկէն սպանդանոց մըն է, ուր Անգլիոյ ամէնէն լաւագոյն ու քաջարի զաւակները կը սպաննուին՝ սիրտով ու քաջութեամբ իրենց հաւասար մարդերու կողմէ։ Ցարեց թէ միակ ու մեծ յանցաւորն է Պ. Չէմպըրլէն. ուստի առաջարկեց որ նախարարապետը մէկ ամսուան, մէկ շաբթուան համար ձեռք առնէ գաղթային նախարարութիւնը և այդ կերպով վերջ տայ արիւնալի կռիւի մը որ չափէն աւելի տեւեց։

Սըր Էտուարտ Քլէրքի այս խօսքերէն ետքը վիճաբանութիւնը կորսնցուց իր կարեւորութիւնը, վասն զի երկրորդական երեսփոխաններ միայն խօսեցան։ Իրլանտացի միութենական մը գնդապետ Սաունտէրսըն, սկսաւ խօսիլ և աղմուկ յարոյց։ Գնդապետը յայտարարելով որ ընդդիմադիրներու բոլոր ատենաբանները մինչեւ հիմա իրենց երկիրը նուաստացնելէ զատ ուրիշ բան մը չեն ըրած, ըսաւ. — «Անգլիական զինուորները թէ՛ առջեւէն և թէ՛ ետեւէն յարձակում կը կրեն. առջեւէն Պօէրները կը յարձակէին և ետեւէն Իրլանտացիները, վասն զի Իրլանտայի ազգային կուսակցութեան պատկանողները երբեք ուրիշ կերպով յարձակում չեն ըներ։»

Պ. Տիլլըն. — Կը ներէ՞ք, Պ. ատենապետ, դիտել տալ ձեզի թէ ատենաբանը կոչտութեամբ նախատեց Իրլանտացիները։ (Ծափահարութիւններ և բողոքներ։)

Ատենապետը. — Ինծի այնպէս կ'երեւայ թէ խորհրդարանական լեզուին սահմանը չէ անցած։

Ասոր վրայ վիճաբանութիւնը երկարելով ատենապետը ի կարգ հրաւիրեց երեսփոխանները, խնդրելով որ վիճաբանութիւնները չխանգարեն։ Յայտարարեց նաեւ թէ չի կրնար Սաունտէրսըն գնդապետը հրաւիրել որ խօսքը ետ առնէ։

Գնդապետը. — Պատրաստ եմ խօսքս ետ առնելու։ Բնաւ միտքէս չանցուցի նախատել իմ պատուարժան պաշտօնակիցներս այս Ժողովին մէջ։ Ամէնէն աւելի ես կը սքանչանամ իրլանտական քաջութեան վրայ. բայց կը մտածեմ թէ Իրլանտայի պատմութիւնը թոյլ կու տար ինծի ըսելու ինչ որ ըսի։ (Իրլանտացիները նորէն կ'ընդվզեն։)

Պ. Տիլլըն. — Մենք Անգլիացիներուն եռապատիկը մարդ կորսնցուցինք պատերազմի դաշտին վրայ։ Ատենաբանին դիտողութիւնը թէ՛ վատ է և թէ անարգական։ (Ծափահարութիւններ։)

Պ. Պալֆուր. — Կը ներէ՞ք, Պ. ատենապետ, կոչում մը ընեմ Ժողովին երկու կողմերուն որ դադրեցնեն այդ վիճաբանութիւնը այնպիսի դիտողութեան մը համար որ չէ ուզած նախատական ըլլալ։

Պ. Օ'Պրիէն. — Թո՛ղ իրեն համար խօսի։

Պ. Մաք Նէյլ. — Թո՛ղ Լորտերու Ժողովը երթայ. հոս պէտք եղածէն աւելի տեսանք զինքը։

Պ. Ռէտմընտ. — Պ. Պալֆուր ճէնթլմէն է և այդ տեսակ լեզու մը բնաւ պիտի չգործածէր։

Պ. Պալֆուր (շարունակելով). — Այդ պարոնները իմ վրաս ալ բուռն յարձակում մը ըրին։

Պ. Մաք Նէյլ. — Բնաւ չնախատեցինք ձեզի։

Պ. Պալֆուր. — Երբեմն ես ալ խիստ բաներ ըսի անոնց։

Պ. Տիլլըն. — Բայց երբեք «վատ» չանուանեցիք մեզի։

Պ. Պալֆուր (շարունակելով). — Ատիկա պատճառ մը չէ եղած որ լաւ յարաբերութիւններ չունենանք։ Ընդհանուր հաշուոյն օգտին համար, աւելի լաւ է փակել այդ վիճաբանութիւնը։

Ատենապետը. — Վստահ եմ որ ատենաբանը ետ պիտի առնէ իր խօսքը, քանի որ իր պաշտօնակիցները անձնական նախատինք մը կը համարին։

Գնդապետը. — Ետ կ'առնեմ ըսած խօսքերս։

Պ. Ռէտմընտ. — Կը յուսամ սակայն թէ Հարաւային Ափրիկէ գտնուող իրլանտացի զինուորները պիտի կարդան ձեր ըսածները։

Այսպէս փակուեցաւ այդ վէճը։ Քիչ ետքը ժամը կէս գիշեր զարկաւ և ատենապետը յայտարարեց թէ նիստը վերջացած է և երկուշաբթի օրուան յետաձգուած։ Ատեանը բոլորովին փակուելէ առաջ, Պ. Պալֆուր ոտքի ելլելով սա յայտարարութիւնը ըրաւ.

«Ներեցէք, Պ. Ատենապետ, որ իրարմէ բաժնուելէ առաջ կարդամ սա հեռագիրը որ Վեհ. Թագուհին ուղղուած է Մէյֆքինկի քաղաքապետին կողմէ յունուար 27 թուականով. — «Մէյֆքինկ, իր պաշարման հարիւրերորդ օրուան մէջ, կ'ուզէ Ձեր Վեհափառութեան ղրկել արտայայտութիւնը իր հաւատարիմ անձնուիրութեան և այն ապահովութիւնը թէ որոշած է մինչեւ վերջը այս քաղաքին մէջ պահել Ձեր Վեհափառութեան գերիշխանութիւնը։»

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԴԱՇՏԷՆ

Թայմզ շաբաթ օրուան իր թիւին մէջ հետեւեալ հեռագիրները հրատարակած է.

Պուլուվայօ, 20 յունուար. — Անգլիացիները երեսուն արջառ առին Պօէրներուն ձեռքէն։ Բըլմէր գնդապետը տակաւին Մօքուտի կը գտնուի։ Կալլէրոնէսի հարաւային կողմը Պօէրները կրակ ըրին զրահապատ կառախումբի մը վրայ, բայց մարդու կորուստ չպատահեցաւ։

Մէյֆքինկ, 17 յունուար, սուրհանդակի միջոցաւ, Կալլէրոնէսի ճամբով. — Կացութիւնը անփոփոխ է։ Պօէրները Քաձօզօ թնդանօթով մը կը ռմբակոծեն քաղաքը։ Ամէն օր քիչ թէ շատ կորուստներ կ'ունենանք։ Շէնքերը շատ վնասուած են։ Պաշարը հետզհետէ կը քիչնայ։ Թէյի, կաթի և լուցկիի հրապարակաւ վաճառումը արգիլուեցաւ։ Պօէրները մեծ կորով ցոյց կու տան, բայց Կամ-Թրիի վրայ մեր ըրած յարձակումէն ի վեր, 1100 մեթր հեռուէն միայն կրակ կ'ընեն մեր վրայ։ Բնիկները յաջողեցան բազմաթիւ արջառներ առնել Պօէրներուն ձեռքէն։ Այդ անասունները մեծապէս օգտակար եղան մեզի։

Բարեյուսոյ Գլուխ, 2 փետր. — Զինուորական կառախումբ մը այսօր կ'անցնէր Հէք-Ռիվըրի կիրճերէն, երբ անծանօթ մը կրակ ըրաւ անոր վրայ և զինուոր մը սպաննուեցաւ։ Այն պարագան թէ այս տեսակ դէպք մը Բարեյուսոյ Գլուխէն քանի մը քիլոմէթր հեռուն կը պատահի, ուշադրութեան արժանի է։

Վիէննա, 2 փետր. — Այսօր երեք հազար հոգի մասնակցեցան Վիէննայի մէջ գումարուած միթինկ մը ի նպաստ Պօէրներուն։ Ներկայ գտնուողներուն շատերը կը պատկանէին ազգային ու գերման հակահրէական կուսակցութեան։ Գլխաւոր ատենաբանը եղաւ Բրուսիացի մը Փրից Պլէյ, Պէրլինէն, որ բաղդատութիւն մը ըրաւ Պօէրներուն և Անգլիացիներուն միջեւ և այս վերջինները նմանեցուց Հռոմայեցիներուն՝ իրենց անկման թուականին մէջ։ Նախագահը, աւստրիացի մը, բողոքեց Անգլիոյ մէջ տիրող այն գաղափարին դէմ թէ ցամաքային Եւրոպայի մէջ միայն Աւստրիան է որ համակիր է Անգլիոյ։ Ատիկա, ըսաւ ատենաբանը, զրպարտութիւն մըն է այս երկրին Գերմաններուն դէմ, որոնք բոլորովին Պօէրներուն համակիր են։ Միթինկը միաձայնութեամբ համակրութիւն քուէարկեց Պօէրներուն։ Ներկաները բաժնուեցան երգելով Պօէրներուն ազգային երգը։ Հոլանտայի դեսպանն ալ ներկայ էր այդ գումարումին։

Սփիրմէն, 2 փետր. — Յառաջխաղացութիւնը չշարունակուեցաւ։ Յառաջապահներու կատարած հրացանաձգութիւններէն զատ, հանդարտութիւն կը տիրէ այն օրէն ի վեր որ Ուօրըն զօրավարը վերստին անցաւ Թուկէլան։ Զինուորներուն բարոյական վիճակը լաւ է։

Տուղայան, 1 փետր. — Լէտիսմիթէն նշանացի հեռագրով հոս լուր առնուեցաւ թէ Պօէրները սկսած են հեռանալ և թէ պաշարող զինուորներուն թիւը շատ քիչցած է։ Տիրող կարծիքը սա է թէ կամ թշնամին իր զօրքերուն մէկ մասը վերցուցած է՝ ուրիշ կէտի մը վրայ կատարուելիք յարձակումի մը դէմ դնելու համար, և կամ թէ ծուղակ մըն է զոր կը լարէ պաշարուած Անգլիացիներուն դէմ։ Հոս կը սպասուի որ Սըր Ռըտվէրս Պըլլըր նորէն յառաջխաղացում մը կատարէ։ Պօէրները մեծ թուով զօրք կը համախմբեն Վրյհէյտի մէջ, Թրանսվալի հարաւարեւելեան սահմանագլուխին վրայ։

Մոտտէր-Ռիվըր, 2 փետր. — Քանի մը օրէ ի վեր Պօէրներու թնդանօթները լուռ կը մնան։ Բանակետղին մէջ սա կարծիքը կը տիրէ թէ այդ թնդանօթները վերցուած են՝ Քիմպըրլին ռմբակոծելու համար։ Անգլիացիները բոլորովին անգործ կը մնան։ Զինուորները, ժամանակ անցնելու համար, մարմնամարզական զանազան խաղեր կը կատարեն։ Լորտ Մէթհուին գեղեցիկ գաւաթներ նուէր պիտի տայ այդ խաղերուն մէջ առաջին հանդիսացողներուն։

Պ. ՌԻՉՉԻՈԹԻ ԿԱՐԻՊԱԼՏԻ

Հռոմ, 3 փետր. — Պ. Ռիչչիոթի Կարիպալտի, պատասխանելով այն հարցումին թէ իրա՞ւ է որ կամաւորներու խումբով մը պիտի մասնակցի Հարաւային Ափրիկէի պատերազմին, յայտարարեց թէ այդ պատերազմը միշտ հակառակ է և պիտի ըլլայ իտալացի կամաւորներու գաղափարին, վասն զի անոնց իտէալին չի համապատասխաներ և անհրաժեշտ ալ չեն դատեր։ Պ. Կարիպալտի յայտարարեց թէ Անգլիոյ հանդէպ խորին երախտագիտութեան մը գրաւական մը տալու համար և միանգամայն անգլիական կամաւորներու գունդի մը պատուակալ անդամը ըլլալով, մինակ իր անձը դրած է բրիտանական կառավարութեան տրամադրութեանը տակ, բայց այս վերջինը չէ կրցած ընդունիլ, վասն զի օրէնքը թոյլ չի տար որ օտար սպաներ մասնակցին անգլիական պատերազմներու։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԱՀԼԻՃԸ

Անգլիոյ նախարարաց Խորհուրդը, անցեալ ուրբաթ, կէս օրէն վերջը, գումարուեցաւ Լորտ Սոլզպըրիի նախագահութեամբ։ Ներկայ էին միայն այն նախարարները որոնք պիտի մասնակցին Երեսփ. Ժողովին վիճաբանութեանց, այսինքն Պ. Պ. Պալֆուր, Չէմպըրլէն ու Կօշըն և Սըր Մ. Հիքս Պիչ։ Ամբողջ նիստին մէջ քաղաքական կացութիւնը քննութեան ենթարկուեցաւ, Խորհրդարանին մէջ կատարուած վիճաբանութիւններուն հետեւանքով։

ԼՈՐՏ ՍՈԼԶՊԸՐԻ

Լորտ Սոլզպըրի շաբաթ օրը տօնեց իր ծննդեան եօթանասուներորդ տարեդարձը։ Եթէ Երեսփ. Ժողովին մէջ մնացած ըլլար, որուն անդամ եղաւ 1853էն 1868, մինչեւ իր մեծ եղբօր մահուան թուականը, Երեսփ. Ժողովին անդամներուն երիցագոյնը պիտի ըլլար։

ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Պոստընէն, անցեալ հինգշաբթի, 110 հազար ստորագրութեամբ աղերսագիր մը ղրկուեցաւ Մ. Նահանգաց նախագահ Պ. Մաք Քինլիի, որպէս զի միջնորդէ, Հարաւային Ափրիկէի մէջ խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար։

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Լոնտոն 5 փետր. — Երեսփ. Ժողովը կը շարունակէ գահաճառին ուղերձին վիճաբանութիւնները։ Սըր Ուիլեէմ Հարքօրդ կ'ըսէ թէ Հարաւային Ափրիկէի հիմակուան պատերազմը արդիւնք է Տօքդ. Ճէյմսընի արշաւանքին որ պատճառ եղաւ Պօէրներու սպառազինութեանը։ Ատենաբանը յարեց թէ հարկ է նոր քննութիւն մը կատարել վերջ տալու համար այն զըրոյցներուն թէ կառավարութիւնը հաւանած ըլլայ այդ արշաւանքին։ Պատերազմը, ըսաւ, պէտք է մինչեւ վերջը շարունակուի։ Գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէն յայտարարեց թէ կացութիւնը ծանր է, բայց վտանգաւոր չէ։ «Անգլիոյ և գաղթավայրերուն ընթացքը, ըսաւ Պ. Չէմպըրլէն, սքանչելի է։ Պատերազմը անհրաժեշտ է և արդար։ Երկրին ստուար մեծամասնութիւնը կ'ուզէ որ պատերազմը նպաստաւոր ելքի մը յանգի և պատրաստ է ամէն տեսակ զոհողութեան։ Ճէյմսընի արշաւանքին խնդրին համար այն ատեն պիտի խօսիմ, երբ վիճաբանութեան ենթարկուի այդ մասին Պ. Թոմասի կողմէ եղած առաջարկութիւնը։»

Լոնտոն 6 փետր. — Երեսփ. Ժողովը կը շարունակէ վիճաբանիլ գահաճառին ուղերձին վրայ։ Ազատական կուսակցութենէն Պ. Ասքիթ յայտարարեց թէ համակարծիք է Պ. Ֆից Մօրիսի բանաձեւին որով նախարարութեան համար պարսաւանքի քուէ առաջարկած էր, վասն զի նախարարութեան ընթացքը կ'արդարացնէ այդ առաջարկութիւնը։ «Համոզուած եմ որ, յարեց ատենաբանը, կառավարութիւնը պատերազմի չէ փափաքած։ Քրիւկէր նախագահը կրնար պատերազմին առիթ չտալ եթէ ընդունէր անցեալ սեպտեմբերին Անգլիոյ կողմէ եղած առաջարկութիւնները։ Պէտք է որ պատերազմը շարունակուի մինչեւ վերջը, որպէս զի տեւական կարգադրութիւն մը ըլլայ՝ պահպանելով անգլիական գաղթավայրերը ո և է ապագայ արշաւանքէ և ապահովցնելով հաւասար իրաւունքներ բոլոր ցեղերուն համար։»

Քէփթաուն, 5 փետր. — Հոս հասած լուրերու նայելով Պօէրները իբրապէս պաշարեր են Քօլէզպէրկը։

— Նաուբորթէն կը հեռագրեն. — Հոս, Ռէնսպուրկի և Հանովէր-Ռոտի մէջ (Նաուբորթ Տէ Ասրի երկաթուղիի գիծին վրայ) մեծ գործունէութիւն կը տիրէ այն իրողութեան վրայ թէ բազմաթիւ հետեւակներ ղրկուած են Նորուալս-Բոնի (Քօլէզպէրկի հիւսիսային կողմը, Օրանժի սահմանագլխին վրայ) տիրելու համար։

Լոնտոն, 6 փետր. — Ռէնսպուրկէն կը հեռագրեն փետր. 5 թուականով. — Այսօր տեսնուեցաւ թէ Պօէրները իրենց թնդանօթներուն համար նոր դիրքեր կը փնտռեն փութով։ Անգլ. զինուորները անմիջապէս անոնց վրայ յարձակեցան, լիտտիթով լեցուն ռումբեր արձակելով, որոնք քանդեցին նաեւ Պօէրներուն շինած պատնէշները։

— Բրէթորիայէն կը հեռագրեն Ռիւթէրի թէ Քօլէզպէրկէն առնուած հեռագիրներուն նայելով, անգլ. զինուորները 7 մղոնի չափ մօտեցեր են Աքթէրթունկի (երկաթուղիի գիծին վրայ, Քօլէզպէրկի հիւսիսային կողմը, ասոր և Նորուալս-Բոնի մէջտեղը)։

— Պատերազմական Նախարարութիւնը հեռագիր մը ստացաւ Լորտ Ռոպէրթսէն թէ պատերազմի դաշտին վրայ կացութիւնը անփոփոխ է։

Քէփթաուն. — Մինչեւ այս առտու ո և է տեղեկութիւն չառնուեցաւ այն լուրին վրայ թէ Սըր Ռըտվէրս Պըլլըրի զինուորները Թուկէլան անցած ըլլան։

— Ռիւթէր փետր. 5 թուականով հեռագիր մը ստացած է Լէտիսմիթի մօտ Պօէրներու բանակետղէն թէ նոյն առտուն քաղաքը նորէն ռմբակոծուեր է և տակաւին կը շարունակէ։

ԲԻՒՅԱՌ ԳՆԴԱՊԵՏԸ. — Բարիզէն առջի օրուան թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Բիւյառ գնդապետը, նամակ մը ուղղելով Դատական Նախարարին, բողոքեր է ժուռ լրագրին դէմ իր բացած դատը յետաձգուելուն համար։ Նաեւ ընդհանուր ներման ծրագիրը ընդունուելու պատահականութեան դէմ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ կառավարութենէն նպաստ ստացող սովեալներուն թիւը 3 միլիոն 750,000ի հասաւ։

ՀԱԲԷՇԻՍՏԱՆ. — Վիէննայէն փետր. 2 թուականով կը հեռագրեն Թայմզի.

«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ յօդուած մը կը հրատարակէ հերքելով այն լուրը թէ Մէնէլիք Անգլիոյ դէմ կը զինուի։ Վիէննական թերթը կը յարէ թէ Հաբէշիստանի վեհապետը, որ իր երկրին բարգաւաճման կ'աշխատի, այն ատեն միայն զէնքի պիտի դիմէ երբ վտանգի տակ ըլլայ։ Հարաւային Ափրիկէ պատերազմին ատեն յորդորեցին Մէնէլիքը որ տիրէ իրեն սահմանակից երկիրներուն. սակայն պատասխանեց թէ չուզեր իր բարեկամին վրայ ետեւէն յարձակիլ։ Քիչ ատեն ետքն էր որ անգլիական արտասովոր պատուիրակութիւն մը այցելութիւն տուաւ Մէնէլիքի և լաւ ընդունելութիւն գտաւ։ Կարեւոր խորհրդակցութիւններ կատարուեցան և Մէնէլիք այնչափ գոհ մնաց որ բազմաթիւ նուէրներ ղրկեց Վիքթորիա Թագուհիին։ Ֆրանսական և ռուսական դիւանագէտները շատ գոհ չեղան, կ'ըսուի, եւ անգլիական ազդեցութիւնը հիմա խիստ արագ յառաջդիմութիւններ կ'ընէ։ Մէնէլիք Բարիզի արուեստահանդէսը այցելելու պիտի չերթայ, վասնզի ներկայ պարագաներուն մէջ երկար ատեն բացակայ չի կրնար մնալ իր երկրէն։ Մէնէլիք հիմա մեծ հոգ կը տանի Ճիպութի—Հարրարի երկաթուղիին շինութեանը։ Վերջին ապացոյց մը տալու համար թէ Մէնէլիք ո և է պատերազմական մտադրութիւն չունի, կը ծանուցի թէ իր խորհրդականը Պ. Իլկ, քանի մը ամսուան արձակուրդ ստացած է Զիւրիխ երթալու համար, ուր քանի մը օրէն կը ժամնէ։»

Պ. ՏԷՇԱՆԷԼԻ ՃԱՌԸ. — Պէրլինէն կը հեռագրեն Թայմզի թէ Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին ատենապետ Պ. Տէշանէլի կողմէ ֆրանսական Ակադեմիին մէջ արտասանուած ճառը մեծ ազդեցութիւն մը գործած է Գերմանիոյ մայրաքաղաքին մէջ։ Պէրլինի լրագիրներէն շատերը այդ ճառին վրայ խօսելով կ'ըսեն թէ պէտք է ազդարարութիւն մը ըլլայ գերմանացի այն ծայրայեղ ազգասէրներուն որոնք կ'ուզեն ցամաքային դաշնակցութիւն մը հաստատել Անգլիոյ դէմ։

ՓԻԼԻՊՊԻՆԵԱՆՆԵՐԸ. — Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ նախագահ Պ. Մաքքինլի անցեալ ուրբաթ Մ. Նահանգաց Խորհրդարանին պիտի ղրկէր Փիլիպպեանց յանձնաժողովին տեղեկագիրը՝ արշիպեղագոսին մէջ քաղաքային կառավարութիւնը հաստատելու խնդրին համար։ Տեղեկագիրը կ'առաջարկէ ամերիկացի կուսակալ մը կարգել՝ բնիկներէ ու ամերիկացիներէ կազմուած Խորհուրդով մը։ Նաեւ Խորհրդարան մը պիտի ըլլայ. անդամներուն մէկ մասը կառավարութիւնը պիտի ընտրէ և միւսը՝ ժողովուրդը։ Այդ ժողովին որոշումները պիտի ենթարկուին կուսակալին, Մ. Նահանգաց Խորհրդարանին և եթէ ասոր նստաշրջանը բացուած չըլլայ, նախագահին վեթոյին։ Գաւառային կառավարիչները ամերիկացի պիտի ըլլան։ Արշիպեղագոսը նոր ստորաբաժանումներու պիտի ենթարկուի։ Ուսեալ բնիկները կառավարական պաշտօններու մէջ պիտի ընդունին։ Մինչեւ որ միայն կառավարութիւն մը հաստատուի, Մ. Նահանգաց նախագահը քաղաքային հինգ պաշտօնեաներէ յանձնաժողով մը պիտի կազմէ որ քաղաքային կառավարութիւն մը պիտի հաստատէ Լուսոն կղզին մէջ։ Ասիկա զինուորական իշխանութեանց հետ համաձայնութեամբ պիտի գործէ, մինչեւ որ խաղաղութիւնը վերահաստատուի Փիլիպպեանց մէջ։ Այդ յանձնաժողովը այն ատեն ամբողջ կառավարութիւնը ձեռք պիտի առնէ, մինչեւ որ Մ. Նահանգաց Խորհրդարանը վերջնական որոշում մը տայ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ. — Ռուսիոյ կողմէ երաշխաւորուած պարսկական փոխառութեան մասին Նովոյէ Վրեմյա այսպէս կը խօսի. — «Ռուս կառավարութեան արարքը, այս գործին մէջ, աւելի եւս կ'ամրացնէ Ռուսիոյ և Պարսկաստանի բարեկամական սերտ յարաբերութիւնները։ Պարսկաստան՝ աննպաստ ամէն պարագայի մէջ իր աչքերը սեւեռած է դէպի իր զօրաւոր դրացին որ միշտ օգնած է անոր։ Միայն ցաւալի է որ դիւանագիտութիւնը այս անգամ ծայրայեղ փափկանկատութեամբ գործեց, պայմանագրութեան մէջ չնշանակելով Պարսից ծոցին պարսկական նաւահանգիստները։»

Հէրոլտ ալ կ'ըսէ. — «Կատարուած գործը մեծ կարեւորութիւն ունի։ Փոխառութեան երաշխաւորութիւնը կարգ մը զոհողութիւններ առաջ կը բերէ, սակայն ատիկա կ'ապացուցանէ թէ Բեդերսպուրկի դահլիճը հաստատապէս որոշած է պաշտպանել Պարսկաստանի մէջ ունեցած իր բազմաթիւ շահերը։»

Նոյն թերթը համոզում կը յայտնէ նաեւ թէ Գերմանիա առանց ցանկութեան պիտի տեսնէ Ռուսիոյ յաջողութիւնները Պարսկաստանի մէջ, վասն զի, մինչեւ մէկ ատենէն, այդ յաջողութիւնները փոխարինութիւն մըն են Ռուսիոյ, այն իրողութեան համար որով Գերմանիա ձեռք անցուց Սամոան։ Հէրոլտ սապէս կ'աւարտէ իր յօդուածը. — «Այն եղանակը որով արդի Ռուսիան կ'ուզէ գոհացնել իր կենսական շահերը, մեծ կարեւորութիւն ունի միջազգային քաղաքականութեան տեսակէտով։ Ո և է երկիւղ չազդեր։ Ռուսիա միջազգային խառնաշփոթութիւն մը չի գրգռեր և ոչ մէկուն իրաւունքին կը վնասէ. խաղաղութեամբ կ'ընկերակցի դըրացի պետութեանց որոնք տնտեսական առաւելութիւններ կ'ընծայեն իրեն։»

Նովոսթի դիտել կու տայ թէ փոխառութեան հետեւանքը պիտի ըլլայ աւելի ամրապնդել Ռուսիոյ ու Պարսկաստանի բարեկամական յարաբերութիւնները եւ նպաստաւորել ռուսական վաճառականութիւնը ու ճարտարագործութիւնը, նաեւ թէ այս գործը չի կրնար միջազգային վէճ մը առաջ բերել։

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԸ. — Ծանուցուեցաւ թէ Պարսից Մուզաֆֆէրէտտին Շահը մօտերս Եւրոպա ուղեւորելով Բարիզի արուեստահանդէսն ալ պիտի այցելէ։ Առնուած նորագոյն լուրերու նայելով, Շահը մարտի սկիզբները Թէհրանէն ճամբայ պիտի ելլէ և Կովկասի ջերմուկները պիտի երթայ։ Անկէ Բեդերսպուրկ պիտի ուղեւորի եւ յետոյ Պէրլին, Լա Հէյ, Պռիւսէլ ու Բարիզ պիտի երթայ։ Բեդերսպուրկի, Պռիւսէլի ու Բարիզի մէջ պաշտօնական արարողութիւններով պիտի ընդունուի, այսինքն իբր թէ այցելած տեղերուն վեհապետներուն կողմէ հրաւիրուած ըլլար։ Պռիւսէլի մէջ ութ և Բարիզի մէջ տասնըհինգ օր պիտի մնայ։ Շահին պիտի հետեւին Մեծ-Եպարքոսը և բազմաթիւ պաշտօնատարներ։ Երկրորդ որդին Մէլիք Մանսուր խան, որ անցեալ տարի Եւրոպա այցելեց, կարելի է որ իր հօրը հետեւի։ Շահը վերադարձին մտադիր է օգտուիլ Եւրոպայի մէջ իր տեսած յառաջդիմութիւններէն, բարենորոգումներ ընելու համար։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսեր եղբայրը՝ Բրուսիոյ Հայնրիխ իշխանը որ Ծայրագոյն Արեւելքէն կը վերադառնայ, կիրակի օրը Վիէննա պիտի ժամնէ և կայսրանին մէջ պիտի ընդունուի Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր ու արքիդուքսերուն կողմէ։ Իշխանը հետեւեալ օր դէպ ի Պէրլին ճամբայ պիտի ելլէ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Ծերակոյտին նստաշրջանը բացուելու պահուն ատենապետ Պ. Ֆալիէռ ճառ մը արտասանելով ըսաւ թէ Ծերակոյտին համար կատարուած նոր ընտրութիւններէն կ'երեւայ թէ Ֆրանսա որոշած է պահել հանրապետական դրութիւնը։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Երեսփ. Ժողովին ատենապետ կարգուեցաւ կառավարական ընտրելի Պ. Պուֆիտիս, փոխանակ Զամասոս գնդապետին որ պատերազմական նախարար անուանուած է։

ԱՄՍԹԷՐՏԱՄԻ պանքան հարիւրին երեքուկէսի իջեցուց զեղչի սակը։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւցնէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ. առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չիկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։ — Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնաբուժ անձերու դիմել Տքթ. Պառիի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երերուն և անարմատ ակռաները՝ արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, և այլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամենէն փափուկ, ամէնէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պառիի՝ լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն, իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն սակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.— [illegible]

[illegible]

Բիզա պէյի: Չորրորդ կարգը Օսմանիէ՝ Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդի դիւանին քարտուղարներէն Գառնիկ Ճիւնպիւշ էֆ.ի: Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Նիւ Եորքի օրթատոքս հասարակութեան առաջնորդ Տ. Ռաֆայէլի:

—Առաջին կարգի Շէֆգաթ՝ Ղալաթիոյ օտար ապրանքներու մաքսատան տնօրէն Ճէմալ պէյի աղջկանը:

ՄԻԼՔԻԷ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ.—Վեհ. Սուլթանը, Պայրամի առթիւ, շաքարեղէններ շնորհեց Միլքիէ վարժարանին ուսանողներուն որոնք բարեմաղթութիւններ ըրին Ն. Վեհափառութեան համար:

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը նկատելով որ իր պաշտօնարանին դիւաններէն մէկ քանիին մէջ քարտուղարներու թիւը անբաւական ըլլալով գործառնութիւններուն կանոնաւոր ընթացքին արգելք կ'ըլլան, որոշեց այդ դիւաններուն յատկացուած գումարները աւելցնել:

Բ. ԴՈՒՌԸ պիտի պատասխանէ օտար տէրութեանց դեսպաններուն այն առաջին ծանուցագրին որ կը վերաբերի՝ մաքսատուններու մէջ կատարուած քիմիական բաղադրութեանց խնդրին: Դեսպանները, այդ պատասխանը ստանալէ ետքը պիտի որոշեն թէ նոր դիմում մը ընել հա՞րկ է թէ ոչ:

ՄԱՔՍԱՑԻՆ սակացոյցները քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ Խարճիէի մէջ, Բ. Դրան թրաւագէտ խորհրդականներէն Հագգը պէյի նախագահութեամբ: Յանձնաժողովը կը կազմեն Մաքսային Խորհուրդին դեր նախագահ Բիզա պէյ, առեւտրական Նախարարութեան առեւտրական գործոց տնօրէնի օգնական Սուպհի պէյ և արտաքին գործոց նախարարութեան առեւտրական ճիւղին տնօրէն Նիքոլաքի էֆ.:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպանը և Մարշալ Ֆոն Պիպէրշթայն Պառոնուհին աւջի գիշերը ճաշ մը տուին, որուն ներկայ գտնուեցան Մեծ-Եպարքոս Խալիլ Րիֆաթ փաշա, արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշա, սպարապետ Բիզա փաշա, Պետական Խորհուրդին նախագահ Սայիտ փաշա, Ներքին գործոց նախարար Մէմտուհ փաշա, առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարար Զիհնի փաշա, Թընդանօթարանի վերատեսուչ Զէքի փաշա, կայս. անձնական սպայակոյտին միւշիր Շաքիր փաշա, կայս. աւագ թիկնապահ Ֆուատ փաշա, արարողապետ Իպրահիմ պէյ, կայս. անձնական գանձուն նախարար Սագըզ Յովհաննէս էֆ., Վեհ. Սուլթանին սենեկապետներէն Բաղըբ պէյ ու Իզզէթ պէյ, կայս. թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշա, կայս. ապարանքներուն տնօրէն Ֆայիգ փաշա և Խարճիէի արարողապետի օգնական Հիլմի պէյ: Նաեւ դեսպանական մարմինէն ոմանք:

ՊԱՐՍԻՑ դեսպան Միրզա Մահմուտ խան սկսաւ դեսպանական հացկերոյթներուն: Ցառաջիկայ երկուշաբթի իրիկուան համար հրաւիրագիրներ ուղղուեցան:

ՊՈՒԼՂԱՐ կառավարութիւնը որոշեց նաւային չորս սպաներ Ֆրանսա ղրկել, որպէս զի Ֆրանսական մարտանաւերու մէջ ծառայելով կատարելագործեն իրենց զինուորական ուսումը:

ՁԱՐԹՈՐՍՔԻ ԻՇԽԱՆԸ աւջի օրը այցելութիւն տուաւ Գերմանիոյ դեսպանին: Իրիկունը ուշ ատեն իշխանը, հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի հետ, Նշան Թաշ երթալով այցելութիւն տուաւ Մեծ Եպարքոսին:

ԿԻՒՄԻՒՃԻՆԷԻ ՀՐԴԵՀԸ.— Կիւմիւճինէէն յունուար 17 թուականով կը գրեն թէ քաղաքին Նէմիշ Բազարին մէջ պատահած հրդեհը շաքարեղէնի խանութէ մը ելեր է և նոյն պահուն փըչող սաստիկ հովէն արծարծուելով այրեր են 34 խանութ, խան մը և վեց հազար ոսկիի ապրանք: Շէնքերու արժէքը 3000 ոսկի կը հաշուուի: Խանը և երկու խանութ ապահովագրուած էին:

ԲԱՆՏԷՆ ՓԱԽԱԾ.— Իզմիտէն կ'իմանայ թէ անցեալ կիրակի գիշեր Իզմիտի բանտէն երկու դատապարտեալներ փախեր են, բանտին՝ կառավարական պաշտօնատան կողմը գտնուած պատուհանին երկաթները կտրելով: Ասոնք, որոնց մէկը Ապազա է և միւսը Քիւրտ, տասնըհինգ տարուան դատապարտուած են: Քիւրտը քանի մը ամիս առաջ Կէյվէի բանտէն փախչելով քիչ մը վերջը ձերբակալուած ու Իզմիտի բանտը փոխադրուած էր: Տեղական կառավարութիւնը ամէն կողմ կը փնտռէ այդ երկու փախստականները:

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Բերայի մէջ Պազար Անկլօֆրանսէզ վաճառատան տէրերուն՝ Կոլաթիս ու Բանաքիս Ընկերութեան սնանկութեանը համար պահանջատէրերը կը յայտարարեն թէ խարդախուած է. ուստի ձեռնհաս պաշտօնարանին

[illegible]

նար գիւղին մէջ վերջերս պուլկար գիւղացիներու միջեւ կռիւ մը տեղի ունեցեր է: Ասոնք խնդրի մը համար երկու մասի բաժնուած ըլլալով, քարով բուռն ճակատամարտ մը կատարեր են: Վերջապէս զինուորները հասնելով յաջողեր են անդորրութիւնը վերահաստատել: Տեղւոյն ոստիկանութիւնը, չկրնալով միջամտել, հեռուէն դիտեր է:

ՀԱՆՔԻ ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ.— Պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղը որոշեց Մէրսին գաւառին Էլվանլը գիւղին մէջ գտնուած քրոմի ու մանկանէզի հանքերուն շահագործմանը համար՝ տէրութեան գանձուն շահաւոր պայմաններով, մենաշնորհ տալ Բ. Դրան Ահմէտ դիւանատան քարտուղարներէն Մուխթար պէյի և վիրաբոյժ Ճէմիլ փաշայի:

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽԻՆ ԳԻՆԸ.— Թայմզ կ'ըսէ թէ հանքածուխին գինը աւելի պիտի բարձրանայ: Քարտիֆի վաճառատունները կալլէսէն 500,000 թոնօ հանքածուխ գներ են, որոնց 400,000ը օտար երկիրներ պիտի ղրկուի: Այդ ապսպրանքը Եւրոպայի ցամաքային տէրութիւնները կատարեր են: Գերմանիա փութով հանքածուխ կը գնէ որչափ որ գտնէ: Կը վախցուի որ մարտէն սկսեալ հանքածուխի գիները սոսկալի բարձրացում մը կրեն: Ֆրանսա հանքածուխ առնելու համար Ամերիկայի կը դիմէ, բայց նաւատորմին համար չէ, կ'ըսուի, այլ մասնաւոր Ընկերութեան մը համար:

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ նախնական դատարանի հուգուգի ճիւղին նախագահ Իսաա էֆ. մեռեր է:

ԲԱՐԻԶԻ մէջ երրորդ անգամ գումարուելիք բժշկական միջազգային համաժողովին համար հրաւէր ուղղուած է կայս. բժշկական ժողովին: Այդ համաժողովին պիտի նախագահէ Զամպաքօ փաշա:

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու թղթատարական վերատեսչութիւնը ծանոյց իր պաշտօնեաներուն և քարտուղարներուն թէ առտուները ժամ 5 ու կէսին գործի գլուխ գտնուին և իրիկունները ժամ 11 ու կէսին մեկնին:

ԽՃՈՒՂԻ.— Պանտըրմայէն մինչեւ Միխալըճ խճուղի մը ու կամուրջներ շինուելու վրայ են:

ՍԸՎԱԶԻ նահանգին հեռագրական ու թղթատարական տեսուչ Հասան էֆ. Վան փոխադրուած և անոր յաջորդած է Վանայ հեռագրական ու թղթատարական տեսուչը:

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ Տեսչութիւնը յանդիմանութեան գիր մը ուղղեց յունարէն Քոնսթանթինուբոլիս լրագրին, ապօրէն ընթացքի մէջ գտնուած ըլլալուն համար:

ԱՏԱՆԱՅԻ նահանգին մէջ Համիտօ աշիրէթին տղոց համար նոր դրութեամբ նախնական վարժարան մը հաստատուեր է:

ԳԱՇԻՐՔԷԻ Հելլէնները երկու հազար անգլիական ոսկի հաւաքեր են հարաւային Ափրիկէի պատերազմի դաշտին վրայ վիրաւորուող Անգլիացիներուն համար: Այդ գումարը ղրկուած է Լոնտոնի Լորտ-Քաղաքապետին:

ՆԱՒԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾ.— Գերմանական Նախսոս շոգենաւը, որ Համպուրկէն Կ. Պոլիս կուգար, աւջի օրը Մարմարայի մէջ Խայըրսըզ Ատայի առջեւ խրեցաւ: Ղրկուած նաւածիգները չկրցան բան մը ընել: Նախսոս երէկ առտու յառաջակողմին տակի մասէն ծակելով սկսաւ ջուր առնել և ամբարանոցը ողողուեցաւ: Երէկ իրիկուան սուզակներ ղրկուեցան: Հիմա ապրանքները կը պարպուին: Կ'ըսուի թէ շոգենաւը ազատել կարելի պիտի չըլլայ:

ԵՂԵՌՆԱԳՈՐԾՆԵՐ.— Ոճրադատ ատեանը, երէկ, ի բացակայութեան դատեց Միչօ անուն մարդ մը որ անցեալ տարի Ղալաթիոյ Քասթալանէ փողոցին մէջ իր բնակած տունը այրել փորձած էր: Միչօ դատապարտուեցաւ երեք տարուան տաժանակիր աշխատութեան, քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելու և ստացուածներուն գրաւմանը:

—Ոճրադատ ատեանը երէկ դատեց նաեւ Սավա ու Քլէանթի անուն մարդիկը որոնք անցեալ տարի Մաքրիգիւղի մէջ Թաղապետութեան Ա. շրջանակին երկրաչափներէն Սաֆվէթ պէյի տունը մտնելով գոյք ու դրամ գողցած էին: Սավա դատապարտուեցաւ երեք տարուան տաժանակիր աշխատութեան և Քլէանթի՝ հինգ տարուան նոյն պատժին:

ԻԶՄԻՐԻ մէջ, անցեալ երկուշաբթի, Ռէժիի դէտի մը և հրեայ մաքսանենգի մը միջեւ կռիւ մը ծագեր է: Քանի մը հրեաներ իրենց կրօնակիցը ազատելու փութացեր են: Դէտը ռէվօլվէրը քաշելով այդ հրեաներէն չորսը վիրաւորեր է, որոնց մէկը ծանրապէս: Ոստիկանութիւնը ձերբակալեր է դէտը ու անոր չորս ընկերները:

ԽԱՂԱՄՈԼՈՒԹԵԱՆ ԶՈՀ

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ

Ղալաթիոյ Գափէճաճի փողոցը բնակող Մարի անուն կին մը՝ փոքր տղան մը հետ՝ աւջի օրը ժամ 8ին Տոլմա Պաղչէի մօտ կազարանին ետին անգլիացի Բէթրոյի գարեջրատան վարի կողմը պարապ գետնի մը մէջ խոտ ժողված ատեն մարդու դիակ մը տեսաւ. կինը ահու դողի մատնուած պահ մը շուարած մնաց և վերջապէս սթափելով իմաց տուաւ մօտը գտնուած պահականոցին, Ոստիկանները դիակը քննելով տեսան թէ աջ քունքէն գնդակով զարնուած ու մեռած է. նիհար, միջահասակ, սպիտակ գէմքով մարդ մըն էր, կոր գլխարկով: Անմիջապէս իմաց տրուեցաւ Բերայի ոստիկանութեան որ բժիշկներ ու պաշտօնեաներ ղըրկեց: Ասոնք քննութիւն կատարելով հաստատեցին թէ գնդակը շատ մօտէն նետուած ու մազերը այրած է, որով ոճրագործութեան զոհ գացած չէ, այլ անձնասպան եղած: Վրայէն գտնուեցան տասը փարա, հին դրամապանակ մը, սանտ մը, եղունգ կտրելու գործիք մը, երեք փոքր բանալի, կապար գրիչ մը, ակնոց մը և այլն: Այդ մարդը Քաէտի Լիւնէի Թղթակցութեանց դիւանին մէջ քարտուղար էր, ազգով պուլկար և անունը Ռոմէօ Պաչ, 21 տարեկան: Գասըմփաշա, Մուստա Ճաուշի, Պոսթան փողոցը 7 թիւ տունը կը բնակէր՝ իր մօրը և մօրեղբօրը հետ: Վրայէն գտնուած եղունգ կտրելու յատուկ գործիքին մէկ կողմը գրուած էր անունը: Կ'ըսուի թէ Ռոմէօ Բերայի հանրատուններն և խաղատուները յաճախելու վարժուած ըլլալով, անցեալները իր տունէն հեռացած և Բերայի Սու Թէրազի փողոցին 23 թիւ տանը մէջ սենեակ մը վարձած էր: Ռոմէօ, քանի մը օր առաջ, Քաէտի Լիւնէի պաշտօնեաներէն Իտալացի Պ. Աէպասթիանի ըսած էր թէ Քանքոթայի, Քրիսթալի և խաղարաններուն մէջ շատ ստակ կորսնցուցած ըլլալով որոշած է անձնասպանութեան դիմել: Պ. Աէպասթիանի համոզեր էր զայն որ ետ կենայ այդ գաղափարէն: Մայրը ու ազգականներն ալ գիտեն եղեր անոր յուսահատութիւնը: Վերջապէս խեղճ Ռոմէօ աւջի օրը Տոլմա Պաղչէ երթալով ռէվօլվէրը ձախ քունքին պարպեց ու վերջ տուաւ կեանքին: Գնդակը ուղեղը կտոր կտոր ընելով գանկին մէջ մխուած էր: Բժշկական քննութենէ ետքը թաղումը արտօնուեցաւ:

QUININE DE PELLETIER

Անոնք որ սովորաբար կը տառապին անզօրէ, ցրտառութենէ առաջ եկած ջլացաւերէ և կամ ուրիշ ո և է պատճառով մը, անմիջապէս ինքզինքնին ազատուած պիտի տեսնեն այդ բնական տկարութիւններէն, եթէ երբեք գործածեն քինին բէլըթիէի հաբերը՝ որոնցմէ գինին ծագում առած է:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ինչպէս արդէն ծանուցինք, Ս. Պատրիարք Հայրը նախընթաց օր իր բնակարանին մէջ՝ Կարապետ էֆ. Խաչատուրեանի հետ պաշտօնագրի մը խմբագրութեամբ զբաղեցաւ, որմէ յետոյ Պատրիարքարան երթալով, Կրօնական Ժողովին հաղորդեց նոյն առաւօտուն իր տան մէջ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական ընտրութեան եղանակին նկատմամբ պատրաստուած խնդրագիրը, որու մասին ժողովականները իրենց գոհունակութիւնը յայտնեցին: Նոյն պաշտօնագիրը նախընթաց իրիկուն, Տէր-Ներսէսեան Տիգրան էֆ. ի միջոցաւ մաքրուած է ուր որ անկ է:

—Կրօնական Ժողովը երկու ամուսնութիւններ լուծած է, երկուքն ալ ամուսնական անընդունակութեան վերաբերեալ խնդիրներ որոնք մանրամասն քննութեամբ և տեղեկագիրներով հաստատուած էին: Պոլիս գտնուած կնոջ ամուսնութեան մասին փոխանորդ Սրբազանին հարկ եղած յանձնարարութիւնը ըլլալէ յետոյ, միւս կինն ալ Վանայ մէջ գտնուելուն համար տեղւոյն Հոգեւոր հովիւ Տ. Ներսէս Սրբազանին պիտի հաղորդուի ժողովին որոշումը:

—Պատրիարքարանի գործակատար Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեան նախընթաց իրիկուն Կայս. Պալատ գնաց:

—Սանասարեան վարժարանի խնամակալութիւնը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և զբաղեցաւ վարժարանին վերաբերեալ հաշուական կարգ մը խնդիրներու կարգադրութեամբ:

—Ս. Պատրիարք Հօր մէկ դիմումին համաձայն, Ռէժիի վարչութիւնը յանձն առած է ամսական 1,500 բաքէթ ծխախոտ նուիրել Ազգ. Հիւանդանոցին:

—Կալօ սէալներու ի նպաստ մայրաքաղաքիս ազգայիններուն մէջ կատարուած հանգանակութեան արդիւնքը մինչեւ յունուար 8ը եղած էր 55,528, յունուար 9էն մինչեւ 15, մէկ շաբաթուան մէջ, 7,030, յունուար 16էն մինչեւ 22, մէկ շաբաթուան մէջ, 3,051, ընդհանուր գումար 65,609 ղրուշ:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երուսաղէմի մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ Յունուար 20 թուականով.

Հանգուցեալ Տ. Երեմիա Սրբազանի եօթնօրեայ «Ամբիծք»ին ու գերեզմանին վրայ հող լեցնելու կարգը աւարտելէ ետքը, անցեալ կիրակի օր, Յունուար 16, յատուկ Ս. պատարագ մատուցուեցաւ Ս. Փրկչի Վանուց գաւթին մէջ, ուր ամփոփուած է հանգուցելոյն մարմինը և Ս. Պատարագէն ետքը՝ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ գերեզմանին վրայ:

Ի չաւէս կ'իմանանք, հոգելոյս Երեմիա Սրբազանին փոխանորդական Պաշտօնին պիտի փոխանակէ, հաւանութեամբ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր, Տ. Ներսէս Սրբազան Գէորգեան՝ դարպասընկալ պաշտօնեան Ս. Յակոբեանց Միաբանութեան՝ իբրեւ երիցագոյն եպիսկոպոսն իր աստիճանակիցներուն մէջ՝ հանգուցեալ նախորդին նման ալեխառ ու ալեւոյթ, բայց քաջառողջ ու զօրեղ մարմնով որ կը յուսադրէ մեզ թէ՝ երկու պաշտօններն ալ կատարեալ ձեռնհասութեամբ պիտի գործադրէ:

—Յունաց Երուսաղէմի ամէնէն ճարտարամիտ և ուսեալ եկեղեցականներէն, Տ. Փօթիոս՝ տիտղոսաւոր Մէտրոպօլիտն Ֆիլատէլֆիոյ՝ որ ասկէ մէկուկէս տարի առաջ եպիսկոպոս ձեռնադրուեցաւ Երուսաղէմի Տ. Դամիանոս Պատրիարքէն, Աղեքսանդրիոյ Պատրիարք ընտրուած է:

Տ. Փօթիոս, եօթը ութը տարի առաջ ալ, տակաւին արքիմանդրիտ՝ Երուսաղէմի Պատրիարք ընտրուած էր, սակայն չեղեալ նկատուած էր այդ ընտրութիւնը:

Այս անգամ իր արժանիքը կը կոչէ զինքը Աղեքսանդրիա՝ ուր պիտի երթայ բազմիլ յԱթոռ Պատրիարքութեան՝ երբ հրաւիրակ պատգամաւորները, որոնց կը սպասուի, գան հրաւիրելու զինքը՝ Կայսերական Իրատէն ելլելէն ետքը:

Տ. Փօթիոս, իբրեւ Պատրիարք Աղեքսանդրիոյ, ա՛յլեւս չի կրնար պատարագել Ս. Յարութեան տաճարին մէջ, Քրիստոսի Ս. Գերեզմանին վրայ, վասն զի երբ Պատրիարք մը պատարագէ, ըստ յունական եկեղեցւոյ օրէնսդրութեան, հարկ է պատարագիչ Պատրիարքին անունը յիշատակել, և Տ. Դամիանոս՝ իբրեւ Երուսաղէմի Պատրիարք, չի թոյլատրեր որ Աղեքսանդրիոյ Պատրիարքին անունը յիշատակուի Քրիստոսի գերեզմանին վրայ....:

Ֆրանչիսկեանները աւելի խիստ են այս պարագային մէջ: Ո՛րեւէ կաթոլիկ եկեղեցական՝ ո՛ր ազգի և ո՛ր Միաբանութեան ալ պատկանի, ըլլա՛յ իսկ Պատրիարք, կարդինալ կամ եպիսկոպոս, իրաւունք չունի երբեք պատարագ մատուցանելու Ս. գերեզմանին վրայ երբ Ֆրանչիսկեան չէ: և արդէն ո՛վ որ Ֆրանչիսկեան է՝ ո՛չ եպիսկոպոս է, ո՛չ պատրիարք և ո՛չ կարդինալ: Ֆրանչիսկեան մը՝ երբ կը կոչուի եպիսկոպոսութեան և կամ ինքը կը փափաքի, անմիջապէս կը դադրի Ֆրանչիսկեան ըլլալէ:

Կը պատմեն թէ ժամանակին Հաւունեան Գերապայծառը եկած է Երուսաղէմ և չէ թոյլատրուած իրեն պատարագելու Ս. Գերեզմանին վրայ:

—Պաղեստինի Ֆրանչիսկեան Ընդհ. Տեսչին (Custode de Terre Sainte) Տ. Օրէլիօ տա Պնիօի տեղ, որ վեց տարիէ ի վեր պաշտօն կը վարէր, Ընդհ. Տեսուչ կարգուած է Տ. Ճիաննինի՝ Իտալացի Ֆրանչիսկեանը որ մէկ քանի օրէն հոս կը սպասուի:

Ֆրանչիսկեան միաբանութեան ընդհ. տեսուչ մը՝ վեց տարիէ աւելի չի կրնար պաշտօնավարել ըստ ընկալեալ սովորութեան, և կը փոխադրուի նոյն պաշտօնով, ուրիշ տեղ:

—Պայրամի տօնին առթիւ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը ըստ սովորութեան, հանդիսով և իր հետեւորդներով գնաց շնորհաւորութեան Վալիի. Կառավարչին, զինուորական հրամանատար փաշային եւ դատաւորին:

—Ժամանակէ մը ի վեր արեւելեան հողմեր կը փչեն և չեն թոյլ տար անձրեւելու՝ որուն անհրաժեշտ պէտք ունի քաղաքս: Արեւելեան հողմերը պատճառ կ'ըլլան նաեւ հիւանդութեանց: Թաղլով սոսկալի և անտանելի հարբուխը՝ որով շատեր վարակուած են, թոքատապը նաեւ ոչ նուազ զգալի կ'ընէ իր շարաշուք ներկայութիւնը: Օդաչափը անշարժ է և ջերմաչափը 10° սանտիկրատ՝ զրոյէն վեր:

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Երէկ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ տեղի ունեցաւ բարեզարմիկ ակնածաւ Սիսակ էֆ. Աչճեանի և օրիորդ Արաքսի Կ. Գարամաճեանի նշանախօսութիւնը: Երիտասարդին կողմէ ներկայ էին Գեր. Տ. Գէորգ եպիսկոպոս Եղեցեան, Մկրտիչ էֆ. Մէզպուրեան և Արտաշէս էֆ. Գավանօզեան, իսկ օրիորդին կողմէ՝ Մարտին էֆ. Գարամաճեան, Սիմոն էֆ. Մանուէլեան, Տոքթ. Վահրամ էֆ. Թորգոմեան: Սիսակ էֆ. Աչճեան՝ ուսեալ երիտասարդ մըն է, ինքնաշխատութեամբ առաջացած և ծանօթ է ո՛չ միայն Բարիզի հայ գաղութին մէջ, այլ նաեւ Կալկաթայի մէջ՝ ուր ադամանդի յատուկ գործարան մը հիմնած է: Իսկ օր. Արաքսի Կ. Գարամաճեան, դուստր ծանօթ ոսկերիչ Կարապետ էֆ. Գարամաճեանի և քենի՝ Տոքթ. Թորգոմեան էֆ.ի, նմանապէս ուսեալ ու լեզուագէտ օրիորդ մըն է, խնամոտ դաստիարակութեամբ մը կրթուած:

Կը խնդակցինք ու կը շնորհաւորենք այս գեղեցիկ միութիւնը՝ զոր Ս. Պատրիարք Հայրը անձամբ օրհնեց երէկ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Մեծանուն Մամուրեանի յիսնամեայ Յոբելեանին առթիւ, Բէշանի հեռագրական և թղթատարական կայարանին տնօրէն՝ Մեծ. Միհրան էֆ. Քիւրքճեան Ազգ. Կեդր. վարժարանի Մատենադարանին նուիրած է երկու գիտական գիրքեր, և նոր հրատարակուող գերմաներէն Otto Lueger-ի 20 հատորէ բաղկացած Արհեստից բառարանին առաջին երկու մեծադիր հատորները կաշեկազմ: Ասկէ զատ, խոստացած է նաեւ՝ հրատարակուածին պէս ղրկել մնացած 18 հատորներն ալ, ինչպէս նաեւ ուրիշ գիտական գիրքեր:

Յանուն Ազգ. Կեդր. Վարժարանի ուսանողներուն, կը փութամ հրապարակաւ անկեղծ շնորհակալութիւններս յայտնել վերոյիշեալ էֆ.ին, որ ասկէ առաջ ալ բարեհաճած էր նմանօրինակ նուիրատուութիւններ ընել վարժարանիս:

Ընդհ. Հսկող
Ազգ. Կեդր. Վարժ.ի
ԳԱՌՆԻԿ Ա. ԲԱՐՈՒՆԱԿԵԱՆ

Հեռագիր
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 7 Փետր.—Մթէրաքթրամէ հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պոէրները զօրավար Կէթէյքրի վրայ յարձակեր են փետրուար 6ին: Ճակատամարտը դեռ կը շարունակուի:

—Քէյփթաունէն կը հեռագրեն թէ Լորտ Րօպէրթս և Լորտ Քիչնէր մեկներ են Բարկլէյուայ Գլուխէն:

—Հեռագիր մը կը հաստատէ թէ զօրավար Պըլլըր փետրուար 5ին Թուկէլան անցնելով կը շարունակէ դէպի Լէտիսմիթ առաջանալ:

—Մոտտէր Ռիվըրէն կը հեռագրեն թէ զօրավար Մաք Տօնալտ Լաւիէթ գետին եզերքները հաստատուեր է՝ Քուտուսպէրկի մէջ: Պօէրները՝ որոնք բազմաթիւ են, անոր մօտերը կը գտնուին:

—Երեսփ. Ժողովին մէջ՝ Պ. Ռէտմընթ բանաձեւ մը առաջարկեց՝ պատերազմը անմիջապէս դադրեցնելու և Թրանսվալի հանրապետութեան ու Օռանժի ազատ երկրին անկախութիւնը ճանչնալու նպատակաւ: Այս բանաձեւը՝ որ բուռն բողոքներ յարոյց, քուէի դրուելով մերժուեցաւ 66ի դէմ 268 ձայնով:

—Խորհրդարանին մէջ նախարարութեան տարած յաղթանակը, սակարանին գործառնութիւնները ոգեւորեց: Մասնաւորապէս հարաւ-ափրիկեան արժեթուղթերը բանուեցան: Ռանտ Մինի վերջին գինն է 34 06: Պլինձինը 73:

—Անգլիական թերթերը Դահլիճին յաջողութեանը համար կ'ըսեն թէ անյուսալի էր:

—Թայմզ շատ մութ կը տեսնէ Եւրոպայի ընդհանուր կացութիւնը:

—Թրանսվալի կառավարութիւնը հրամայեց որ փակուի Եոհաննէսպուրկի անգլիական Րօպինսըն դրամատունը:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Օ. Ո.	25	18
Ամէնէն բարձր գին	»	25	20
Ամէնէն վար գին	»	25	18
Րումէլիի Երկթ. գոց.	Ֆր.	126	25
Ամէնէն բարձր գին	»	126	62
Ամէնէն վար գին	»	125	25

ԲԱՑՈՒՄ 27 Յուն.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Րումէլիի երկաթուղի	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Օսմանիէ	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Ռէժի	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ՀԱՇՈՒԱՐԿ

20 Ֆրանքնոց	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Անգլիական [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	27 1/2
» » » չէք	»	110	10
Բարիզ » »	Ֆր.	22	93 3/4
» » » չէք	»	22	83 3/4
Պէրլին անտօկոս չէք	Մարք	18	57
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	21	92

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 7 Փետր.

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	50
) գոց.	»	23	50
» » » Բ.	»	46	75
» » » Գ.	»	26	50
Օսմանիէ	»	429	—
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.	129	—
Օսմ. Ռէժի	»	290	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	577	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	100	67
Քրէտի Լիոնէ	»	1035	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	—	—
Իտալական Ռանթ	»	93	20
Սպանիական արտաքին	»	68	75
Թրանսվալ	»	59	25
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	180
Դրամագլուխ	»	63	50

ՊԵՐԼԻՆ, 7 Փետր.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	—	—
Րումէլիի երկաթուղի	»	123	60
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	320

ՎԻԷՆՆԱ, 7 Փետր.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	—	—
» Լոնտոնի վրայ	»	242	50
Րումէլիի երկաթուղի	»	126	60
Օսմ. Ռէժի	»	139	—

Տr. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ էջը

ՏՕՔԹՕՐ Կ. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ որ տասնըհինգ տարիէ ի վեր իբր Բժիշկ, Վիրաբոյժ և Մանկաբարձ իր յաջողակութեամբը գոհ ըրած էր հասարակութիւնը, վերջերս ուղեւորութիւն մը ըրած է Եւրոպա, յատկապէս մօտէն ուսումնասիրելու համար արդի վիրաբուժական գործողութեանց վերջին կատարելագործեալ դրութեանց ամէն մանրամասնութիւնները (techniques), և յաջորդաբար Եւրոպայի գլխաւոր բժշկական կեդրոններուն՝ Է. ՏԻՆՊՈՒՐԿԻ, ԼՈՆՏՈՆԻ, ԲԱՐԻԶԻ և ՎԻԷՆՆԱՅԻ հիւանդանոցներուն մէջ ժամանակիս էն նշանաւոր վիրաբոյժներուն կատարած գործողութիւններուն որուն հետեւելով՝ ուսումնասիրած է, մանաւանդ կանանց ներքին գործարաններու, և որովայնի վրայ կատարուած ամէն գործողութիւնները (Laparotomie), և ասոնց համար պէտք եղած գործիքներն ալ հոգալով վերադարձած է այժմ իր բնակավայրը՝ ԻԶՄԻՏ: Ուստի պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ պատրաստ է դարմանելու իրեն դիմող ամէն հիւանդները. կատարել ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւններ մարմնոյ որ և է մասին վրայ: Կը տեղաւորէ կոտրած և խախտած (fracture, luxation) ոսկորները նորագոյն մեթոտներով: Մասնաւորապէս յանձն կ'առնէ դարմանել ԿԱՆԱՆՑ ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնները՝ ժամանակիս էն կատարելագործեալ կերպերով:

Ամէն Ուրբաթ օր ձրի կը դարմանէ աղքատաց ԱԿԱՆՋԻ ՔԹԻ և ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւնները և վիրաբուժական գործողութիւններ կը կատարէ:

486 21—100

ՈՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին

1828
L'UNION
DE PARIS

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սիմոն էֆ. Քույումճեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Միհրան էֆ.
Տէր Ներսէսեան
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թահտապուրուն Խան, Օսմ. Պանքային դէմ:

«ՃԱՇԱՐԱՆ ԱԼԷՔՍԻ»
ՂԱԼԱԹԻ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 39
(Թրամվէյի Սթասիոնին դէմը)

Պ. Ալէքսիս Բէլէթաս՝ «Քիւչիւք Այնալը» ճաշարանին նախկին տնօրէնը, վարձած ըլլալով Պէշիկթաշի Թրամվէյներու սթասիոնին դէմի «Արթէմիս» ճաշարանը բոլորովին վերանորոգած ու շքեղցուցած է զայն, և անունը դրած է «ճաշարան ԱԼԷՔՍԻ»:

Այս նոր ճաշարանը բացուած է անցեալ դեկտ. 16/28էն ի վեր և Պ. Ա. Բէլէթաս իր գերազանց վարպետութիւնը դրած է յաճախորդներու տրամադրութեան տակ, որոնք, այդ առաջնակարգ ճաշարանին մէջ է'ն լաւ և է'ն համով կերակուրները պիտի գտնեն: 11—16

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑԸ

Տարեգլխոյ առթիւ պատուարժան հասարակութեան մասնաւոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ իւր

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ
ՏՈՒՄԱՐՆԵՐՈՒ

մեծ մթերքին վրայ.

Միակ այցելութիւն մը բաւական է համոզել ամենէ դժուարահաճներն իսկ թէ՝

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ
ՏՈՒՄԱՐՆԵՐԸ
ԱՄԵՆԷՆ ԼԱՒ
ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱԺԱՆ ԵՆ

501 12—104

ԿՈՒՐԾՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

ՍԻՐՕ Տ'ԻՊՕՖՕՍՖԻԹ ՏԸ ՇՕ

ԿՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿԵՐ. դեղագործ

SIROP D'HYPOPHOSPHITE DE CHAUX DE GRIMAULT & Cie

Բոլոր բժշկաց կողմէ յանձնարարուած է և կատարելապէս կը բուժէ ցնցուղի և թոքի հիւանդութիւնները. նոյնպէս հարբուխները, ցնցղատապերը ևլն. Թոքախտաւորներու թոքերուն այտուցները կ'սպիացնէ և կը վանէ յարատեւ հազերն, որք հիւանդներուն յուսահատութիւն կը պատճառեն։ Իր ազդեցութեամբ գիշերային քրտինքները կը դադրին, ախորժակը կ'աւելնայ և հիւանդը շուտով կ'առողջանայ։

ՓԱՐԻԶ, 8, Վիվիէն փողոց եւ բոլոր դեղարանաց մէջ

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐ

Անոնք որ պնդութեան ենթակա են ու չեն փութար դարման մը ընել, ապահովապէս ինքզինքնին կը թունաւորեն անզգալաբար, որովհետեւ կեղակուրները եթէ բնութեան օրէնքին հակառակ, օրերով ստամոքսին և աղիքներուն մէջ մնալով հոտին, նեխին փոխանակ մարմնոյն անունդ մատակարելու, թունաւոր միքրոպներ կ'արտադրեն որոնք արեան մէջ խառնուելով կամաց կամաց կը թունաւորեն զայն։ Հետեւաբար արիւնը կ'աղականի և ախորժակի պակաս, դժուարամարսութիւն, ստամոքսի տկարութիւն, գլխու ցաւ և պտոյտ, մելամաղձութիւն, ևն. առաջ կու գայ յաճախ պնդութիւն ունեցողներուն վրայ։ Բարիզի առաջնակարգ բժիշկներէն Տօքթ. Ֆրանք պնդութիւնը, պասուրը և ասոնցմէ ծագում առած հիւանդութիւնները հիմնապէս բուժելով, շատ մը վտանգներու առաջքը առնելու նպատակով հնարած է ՏՕՔԹ. ՖՐԱՆՔԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐԸ որոնք եթէ կանոնաւոր կերպով գործածուին, ստամոքսն ու աղիքներ իրենց առողջութիւնը գտնելով կերակուրը դիւրաւ կը մարսեն ու ՊՆԴՈՒԹԻՒՆԸ կ'անհետի։

Տօքթ. Ֆրանքի առողջութեան դեղահատերը կը ծախուին Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ։

479 — 8—26

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենաճին Միջազգային Ընկ.ն կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բելթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, ուստի իր գրասենեակներն ժամանակաւոր փոխադրուած են Նոդր-Տամ տէ Վիքթուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներուն վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կը պատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ տակաւին չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հասունցած գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու ետ առնելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա Ժ. ՌՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Քննիչ-Գաւառական Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

Վոյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ[րք] Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եմինի ֆուլեջեան կողմէ ժողէ... Պէյ Զիլկուտի... դէմ)

[illegible]

Ց. Դ. Զմեռները կիրակի օրերն ալ, (ժամը ... էն ...) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (ժամը ... էն ...) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

[illegible]

PAPIER FAYARD ET BLAYN

Կը բուժէ հարբուխը, կուրծքի բորբ քումները, յօդացաւը, ճմլում, վէրք ևլն։ Աննման դեղ այտուցներու և կռնակի համար։

Կը գտնուի բոլոր դեղարաններու մէջ. (փնտռել մեր ստորագրութիւնը)։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատեով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուակ. եւ (... Սէֆէր 1310)

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ Պ. Ալպէր Սիմըն Ցակոբեան խան, Վոյվօտա փողոց Թիւ 67

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին կը ՈՂԻՍ ՆԷՆԻ խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Նէնի ճամի հավլուսը փողոց, Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զասօխ Մահմուտ փաշա, Զարզըլը խան, Թիւ 21 — 194

ՌՈՒՍԱՍ ՈՒՐԼԸՍ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հալի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Յոգօ	1011	Մալմօ	724	Բոզարիօ	136
Ալէրթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրոտօնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1118
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Լիբօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցերբօ	1735
Արքօսդօ	2377	Տրտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Մերտօ	3557	Սիլվիօ	1183
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սրէլօ	1200
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հորադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1545
Քրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2554	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Դըֆֆալօ	4431	Էլդօ	2464	Իտաճօ	5540	Օնիօ	4100	Թոլէտօ	1470
Քէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճուինօ	1030	Օնթարիօ	4036	Թորիտօ	487
Քալիաօ	1337	Էրաօ	1481	Ֆլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2437
Քամէօ	1244	Ֆրտօ	954	Քոլպինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասրօ	1914
Քազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1058	Րէալսօ	2229	Վոլթուրնօ	2336
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէրանդօ	2272	Րինալտօ	1668	Եէտօ	1850
Գլիօ	2687	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Կոլորատօ	4235	Կիլանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րոմէօ	1789		

Քլայօ շոգենաւը, նաւապետ Հօրնքասլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ծօնըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած ամսոյս 26ին և փետրուար 9ին հոս կը սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՔՕ Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան. Ղալաթիա

ԼԱՆՔԱԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն. | 1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 230 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ

» Ռուտոլֆ Հօեօս, Դեր-Նախագահ.

» Ժօզէֆ Հօեօս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.

» Գուլիմօն Նաքօ, » » » » »

» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.

Թէօտոր Բօնձէն

Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայմ

Կառավարութեան Քօմիսէր

Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ — 176

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ին հաստ. Ռուսական կառավարութեան ... Ընկերութեան ... 37. Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ։

Երաշխաւորութեան գումար 121,765,333 ֆր.

1898 ի հասոյթ 34,775,462 »

1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է ժամ' 164,172,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ (Նոր Մուսաֆիր...)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ՐԷՊՊԷՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

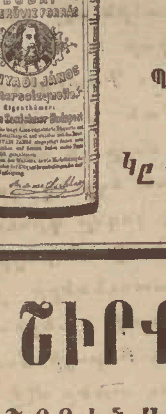

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ

Տիեզերահռչակ ճամբաւ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 25 6 Ստէպա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

Դշ. 26 7 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիպրոս)։

Հշ. 27 8 Ստէպա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ,

Ուր. 27.8 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։

Ուր. 28.9 Ստէպա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 5

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1899 Նոյեմբեր 10էն սկսեալ մինչեւ նոր տնօրինութիւն

Եւրոպական եզերքէն Կամուրջ

1 33 Պոյճ. Ր.հիս. պէպ. արն. գըչ. օրթ. պչկ. 20
1 30 Ենիմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ. ենք. սԹն. պօյճ. պչկ. 39
2 15 Պօյճ. Ր.հիս. պէպ. արն. գըչ. օրթ. 45
2 15 Ենմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ. ենք. միրկ. Ր. հիս. պէպ. արն. գըչ. օրթ. պչկ. 40
3 — Միրկ. ր. հիս. պէպ. արն. գըչ. օրթ. պէշ. (բաց ի ուրբաթէ) 37
3 15 Ենմ. մզր. պկյրտ. Թրպ. ենք. սԹէն. պօյճ. ր. հիս. պէպէք արն. գըչ. օրթ. պչկ. 43
4 — Պօյճ, ր. հիս. պէպէք արն. գըչ. օրթ. պչկ. (բաց ի ուրբաթէ) 39
4 45 Ենմ. մզր. պյքտ. Թրպ. ենք. սԹն. միրկ. ր. հիս. պէպէք արն. գըչ. օրթ. պչկ. 31
5 — Միրկ. Պօյճ. ր. հիս. պէպ. արն. գըչ. օրթ. պչկ. (բաց ի ուրբաթէ) 44
5 30 Ենմ. մզրպ. պէյքտ. Թրպ. ենիք. պօյճ. Ր. հիս. պէպ. արնվ. գըչ. օրթ. պէշկ. 3
6 45 Պէյզ. ենք. զանլ. միրկ Ր. Ա. հիս. զանտլ. պէպ. արնվ. չէնկ. պէյլ. օրթ. էզկ. սկիւտ. 20
7 — Ենմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. ենք. սԹէն. միրկ. Ր. հիս. պէպ. արնվ. գըչ. օրթ. պէշկ. 21
8 15 Ր. Ա. զավ. ենմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. պէյզ. բշպհ. չպք. զանլ. Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չէնկ. պէյլ. զուզկ. սկիւտ. 43
9 — Ենմ. մզրպ. պյքտ. Թրպ. ենիք. սԹէն. պօյճ. Ր. հիս. պէպ արն Դըչ. օրթ պէշկ 45
10 35 Միրկ. արն. (բաց ի ուրբաթէ) 46
11 — Ենմ. մէզր. պէյքտ. Թրպ. ենիք. միրկ. ր. հիս. պէպ. արն. օրթ. պէշկ։ 31

Ասիական եզերքէն Կամուրջ

1 30 Ա. հիս. գնտ. վնիք. չնկ. պէյլ. Զգկ. 33
1 45 Պէյզ. բշպհ. չպքլ. զանլ. Ա. հիս. գնտ. վանք. չէնկ. պէյլ. զգկ. պչկ. 21
2 15 Ա. հիս. գնտլ. վանք. չէնկ. պէյլ. զգկ. (բաց ի ուրբաթէ) 44

[Այս շոգենաւը ուրբաթ եւ կիրակի օրերը Պշկթ. եւ բոլոր յուր օրերը Սկտ. պիտի հանդիպի]

2 15 Պէյզ. բշպհ. ենիք. զանլ. միրկ. Ա.հիս. գնտ. պէպ. վնիք. չնկ. պէյլ. զգկ. պչկ. 44
2 45 Ր. Ա. զվ. ենիմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ. պէյզ. բշպհ. չպք. գնլ. Ա. հիս. գնտ. վանք. չէնկ. պէյլ. զգկ. պչկ. 17
4 — Ա. հիս. գնտլ. վնք. չնկ. պէյլ. զգկ. պչկ։ (բաց ի ուրբաթէ) 45
5 — Պէյզ. բշպ. չպքլ. գնլ. Ա. հիսար գնտ. (սովորական օրերը Սկտ. եւ միւս օրերը վանք. չէնկ. պէյլ. զգկ. պէշկ.) 33
5 30 Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկլ. պէյլ. զգկ. պչկ. (բաց ի ուրբաթէ) 40
6 45 Պէյզ. ենիք. զանլ. միրկ. Ր. Ա. Հիս. գնտ. պէպ. արնվ. չնկ. պէյլ. օրթ. զգկ. սկիւտ. 20
8 15 Ր. Ա. զվզ. ենիմ. մէզպ. պօյք. Թրպ. Պէյզ. բշպ. չպքլ. զանլ. Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկլ. պէյլ. զուզկ. սկիւտ։ 43
10 25 Պէյզ. ենիք. զանլ. Ա. հիս. զանտ. չնկլ. պէյլ. պչկ. 37
11 5 Վանիգիւղէն ուղղակի կամուրջ (բացի ուրբաթէ) 20

Կամուրջէն եւրոպական եզերք

2 — Պէշկ. օրթ. գըչ. արն. պէպ. Ր. հիս. միրկ. ենիք. Թրպ. պէօյք. մէզր. ենիմ. 34
3 — Պէշկ. օրթ. արսվ. Ր. հիս. պօյճ. բաց ի ուրբաթէ 39
3 40 Պշկ. Սկիւտ.զգկն. օրթ. պէյլ.չնկլ.արնվ. պէպէք գնտլ. Ա. Ր. Հիս. պօյճ. զնլճ. ենիք. բշպ. պէյզ. Թրպ. պյքտ.մզր. ենմ. 21
4 20 Դըչ. արսվ. միրկ. բաց ի ուրբաթէ 44
4 — Պէշկ. օրթ. արսվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. սԹէն. ենիք. Թրպ. պէօյք. մզրպ. ենիմ։ 35
6 — Պէշկ. օրթ. գըչ. արս. պէպ. Ր. հիս. պօյճ. սԹէն. ենիք. Թրպ. պէյքտ.մզրպ. ենմ. Ր.Ա. զավաք 33
7 — Պէշկ. զգկ. պէյ. չէնկ. արնվ. գանտ. Ր. հիսար պօյճ. գնլճ. ենիք. պէյքօզ Թրպ. պէօյ. մէզպ. ենիմ. 45
9 — Պշկ. օրթ. գըչ. արսվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. սԹէն.ենիք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ։ 34
9 45 Պշկ. օրթ. գըչ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. բաց ի ուրբաթէ 46
10 15 միրկ. ենիք. Թրպ. պյքտ. մզրպ. ենիմ. Ր. Ա. զավազ 40
10 20 Պէշկ. գնտլ. Ա. հիս. զանլ. չպքլ. բշպհ. պէյզ. Թրպ. պէօյք. մզրպ. 39
10 40 Պէշկ. օրթ. գըշշ. արնվ. պէպ. գնտլ. Ա. Ր.հիս. գնլ. միրկ. սԹէն. ենիք. բշպ. պէյզ. բաց ի ուրբաթէ 21
11 5 Պէպ. Ր. հիս. պօյճ. սԹէն. ենիք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենմ։ 43
11 10 Պէշկ. օրթ. գըշշ. արնվ. պէպ. միրկ. ենիք. պիտի հաղորդակցի բաց ի ուր.է 45
11 35 Ենիք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ։ 45
11 50 Պշկ. պէպ. Ր. հիս. սԹէն. ենիք։ 37
12 — Պէշկ. օրթ. գըշշ. արնվ. պօյաճ. 20

Կամուրջէն ասիական եզերք

2 45 Պշկ. զգկն. պէյլ. չէնկլ. վնիք. գնտլ. Ա. հիսար գնլճ. չպքլ. բշպ. պէյզ. 33
3 20 Չնկլ. Ա. հիս. բաց ի ուրբաթէ 45
3 40 Սկիւտ. զգկն. օրթ. պէյլ. չէնկ. արնվ. գնտլ. Ա.Ր. հիս. զանլ. միրկ. ենիք. բշպ. պէյզ. Թրպ. պյքտ. մզրպ. ենմ Ր. Ա. զավ։ 21
4 30 Պէշ. պէյլ. չնկ. վնք. գնտլ.Ա.հիս. բաց ի ուրբաթէ 40
5 15 Պէշ. զգկ. պէյլ. չէնկ. վնիք. գնտլ. Ա. հիս. զանլ. չպգլ. բշպհ. պէյզզ։ 20
9 5 Պէշք. զգկն. պէյլ. չնկլ. վնիք. գնտլ. Ա. հիս. գնլ. բշպ. պյքզ. 37
10 20 Պէշկ. գնտլ. Ա. հիս. զանլճ. չպգլ. բշպհ. պէյզ. Թրպ. պէօյ. մզրպ. 39
10 25 Պէշզ. զգկն. պէյլ. չէնկլ. վնիք։ բաց ի ուրբաթէ 20
10 40 Պէշկ. օրթ. գըշշմ. արնվ. պէպ. գնտլ. Ր. Ա. հիս. զանլ. միրկ. սԹէն. ենիք. բշպ. պէյզօզ. բաց ի ուրբաթէ 21
11 — Պէշ. զգկ. պէյլ. չէնկ. վնք. գնտ. Ա.հիս. 38
11 30 Գնտ. Ա. հիս. գնլ. չպգ. բշպ. պէյզ. 44
11 55 Պշկ.զգկն. պէյլ. չէնկ.վնիք.գնտլ. Ա.հիս. 20

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Փետր. 8ին Անադոլի, Անատոլուի եզերքէն

» 13ին Ժօրժի, Մարսիլիայէն։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Փետր. 8ին Անադոլի, Մարսիլիա։

» 14ին Ժօրժի, Անատոլուի եզերք։

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար.

Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2.կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար, դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափին վրայ։ Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ուր ... Լիվրբուլ ...

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ումպրիա	7718	Գոթնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուլթոնիա	7268	Ալլաս	2393
Քամփանիա	5587	Ցարակոսա	2161
Լէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Լուկանիա	4809	Բալմիրա	2144
Ըլթիա	4557	Թրինիտատ	1893
Ալկերիօ	2143	Մորօգզօ	1855
Քէստալ	1876	Քամպանիա	1295
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	1295
Իվէրնիա	4245		

Շէրպուրկ շոգենաւը, նաւապետ Քարփինս, ընդհ. վաճառքով Լիվրբուլէն հոս կը սպասուի դէպի փետր. 17 (Ն. Տ.)։

Դիմել առ ՃՈԼԻ և ՍԻԿԸՐ Joly et Seager

Մէյտանճըգի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 57

Արտօնատէր ԶԱՐԻՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (129)

ՍԻՄՕՆ ՊՈՒՎԸ

ՄԱՆՏՐԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Դ. ՄԱՍ

ԺԴ.

ՄԱՆՏՐԻՆԷԻ ՅԱՏԱԿԱԳԻԾԸ

—Այսինքն մինչեւ որ ըսածդ չբացատրես, չպիտի կրնամ համոզուիլ։

—Մէկ պայմանաւ սակայն. երբոր քեզի հարկ եղած բացատրութիւնները տամ, ալ չպիտի առարկութիւն հանես։

—Կը խոստանամ բնաւ առարկութիւն չհանել։

—Լաւ, մտիկ ըրէ' ուրեմն։ Մերուկը' զոր լաւ մը պիտի դրօշմես, հասարակ մէկը չէ։

—Տեսա՞ր, վտանգը ա'լ աւելի կը մեծնայ։

—Բայց լռէ', ու մանաւանդ լա'ւ խորհէ ըսածներուս վրայ։

—Շատ աղէկ։

—Արդէն այնչափ պարզ է որ մեծ դժուարութիւն չպիտի քաշես հասկնալու համար։

—Ըսէ', կը սպասեմ։

—Մերուկը շատ բարձր անձնաւորութիւն մըն է և կը պատկանի վերջին ծայր ազնուական ու ազդեցիկ ընտանիքի մը։ Եւ որովհետեւ շատ ալ հարուստ է, իր ընտանիքը ամէն բան պիտի ընէ գայթակղութեան առաջքը առնելու համար։ Ես անձնապէս լաւ գիտեմ որ իր եղբօրորդին՝ Ամէտէ տ'Օրթիվալ-Սէլլանէէի կոմսը մտերիմ բարեկամն է ոստիկանութեան վերատեսչին։ Բննութիւն մը բանալ պիտի ձեւացնեն Լա Պէլէթի մահուան վրայ, հոս հոն ոճրագործ պիտի փնտռել ցուցնեն, և ամէն բան պիտի լմննայ։ Ոչ ոք քեզ անհանգիստ պիտի ընէ։

—Տե'ս, հիմա կատարելապէս համոզուեցայ ըսածիդ։ Միայն թէ ապա՞հով ես որ գործերը այդ կերպով տեղի պիտի ունենան։

—Կատարելապէս...

—Լաւ, ըսածիդ պէս պիտի կատարուի։

Եւ ահա այս պատճառաւ էր որ կէս գիշերուան մօտ Քռօքօտիլ կու գար ընդմիջել Պ. տ'Օրթիվալի դաստիարակեան և ուրիշ զբօսանքները։

Քռօքօտիլ շատ վստահելի կերպարանք մը չունէր իր հսկայի ուսերով, ահագին մարմնովը, գազանի աչքերով և ահռելի կռուփովը։

—Ո՞վ էք, և ի՞նչ կ'ուզէք հարցուց Լա Պէլէթ սարսափէն դողալով։

—Ով ե՛մ..., հիմա պիտի ըսեմ քեզի թէ ո'վ եմ, անիծած պառաւ, վհուկ, ջատուկ...։ Ընտանիքի պատուաւոր հայր մըն եմ' որուն աղջիկը ճամբէ հանելով անպատուեցիր և որ ութը օրէ ի վեր կորսուած է ո'վ գիտէ ուր։

—Սխալ է։

—Սխա՛լ մի՛...։ Դժբաղդաբար չա'տ ճշմարիտ է ըսածս...։ Ինչպէ՞ս կը համարձակիս ստելու, անպիտան ջատուկ, ստախօ'ս պառաւ։ Ըսէ' Նայիմ, ինչպէ՞ս կը համարձակիս ստելու մանաւանդ երբ զքեզ կը բռնեմ զեղխութեանց մէջ, գիշերուան այս ժամուն։

—Զեղխութիւննե՛ր..., ու՞ր են նայիմ սա ըսած զեղխութիւններդ...։ Պարոնը գթասիրտ անձնաւորութիւն մըն է որ անձնուիրաբար դաս կուտայ այս խեղճ պզտիկներուն։

—Ա'հ, ա'հ, ա'հ... դաս մի..., անպիտան պառաւ. գիտեմ թէ այս թըթուածը ի'նչ կը սորվեցնէ հոս, ու կը ըզգամ թէ որչա'փ բանդէտ պիտի ըլլան իրմէ դաստիարակութիւն ընդունող այս աղջիկները։

—Կակա, պիպի, լօլօ, ապապում, Փա, Փա, Փա, կակա, ըսաւ այդ միջոցին Պ. տ'Օթրըվալ' խօսակցութեան մէջ մասնակցութիւն մը ունեցած ըլլալու համար։

Ժօլի Կէօլ առաջ նետուելով ըսաւ.

—Առ նայիմ քու բաժինդ, անպիտան անասուն, խաֆած արարած։

Ու կռուփի միակ ու զօրաւոր հարուածով մը ուռեցուց մարդուն մէկ աչքը, քիթը տափակցուց և գետին տապալեց։

Յետոյ քանի մը հատ ալ կից զարնելով դարձաւ Լա Պէլէթի, և մազերէն բռնելով սկսաւ կռուփի ահարկու հարուածներ իջեցնել անոր կուրծքին։

—Օգ... նու... թիւն..., կը պոռար խեղճը։

—Կը համարձակիս օգնութեան կոչելու, հա՞, կ'ըսէր, կը համարձակի՞ս ոստիկանները կանչելու, հա՞։

Եւ հակառակ անոր աղաղակներուն, սկսաւ սենեակին մէջ քաշքշել զայն։

—Շնո'րհ, շնո'րհ, կ'աղաղակէին պզտիկները սարսափած. մի' սպաննէք զայն։

Բայց Քռօքօտիլ ականջ չկախեց անոնց և կռուփի վարպետ հարուածով մը ըսպաննեց Լա Պէլէթը։

Յետոյ, Ժօլի Կէօլի հետ որոշուած ծրագրին համեմատ, սանդուխէն վար իջնելով, գնաց գտաւ Պ. տ'Օթրըվալի սպասաւորները և ըսաւ անոնց։

—Պզտիկներս կրնաք վեր ելլել և ձեր կայիկը վերցնել տանիլ։

Կառապանը, Քռօքօտիլի կասկածելի կերպարանքը տեսնելով արհամարհոտ նայուածք մը միայն նետեց անոր վրայ, և մէկ կողմ քաշուեցաւ առանց ձայն հանելու։

Գալով սենեկապանին՝

—Գործիդ չե՞րթա'ս, պոռաց Քռօքօտիլ, ապահովաբար զայն գինով կարծելով։

—Ձեզի կ'ըսեմ որ, կրկնեց Քռօքօտիլ, կրնաք վեր ելլել և ձեր տէրը առնել տանիլ։

—Ինչո՞ւ։

—Որովհետեւ խեղը անիծեցի։

—Ի՞նչ։

—Այո', անպիտանին խեղը անիծեցի, ինչպէս նաեւ իր մեղսակցինն ալ։

Սպասաւորն ու կառապանը սարսափահար իրարու երես նայիլ սկսան։

—Ա'հ, շարունակեց Քռօքօտիլ, ազնուական ու հարուստ ըլլալը միթէ իրաւունք կուտա՞յ որ ասոր անոր պատիւը արատեն։ Անգամ մըն ալ կ'ըսեմ ձեզի թէ ձեր տիրոջ խեղը անիծեցի. հոգին չփչեց նէ աղէկ բան։ Ձեմ կարծեր որ բովանդակ Ֆրանսայի մէջ նոյն իսկ միակ երդուեալ մը ուզէ դատապարտել ինծի պէս հայր մը' որ իր զաւկին պատիւը միայն պաշտպանած է։

Ու Քռօքօտիլ սկսաւ հեռանալ առանց աճապարելու, մինչդեռ սպասաւորն ու կառապանը կարելի եղած արագութեամբ սանդուխներէն վեր ելան ու մտան այն սենեակը' ուր Լա Պէլէթի դիակը տարածուած էր և ուր Պ. տ'Օթրըվալ նուաղած ինկած էր սարսափահար պզտիկ աղջիկներուն մէջտեղ։

. . . .

Ժօլի Կէօլ չէր սխալած։

Պ. տ'Օժրըվալի բարեկամներն ու ընտանիքը հազար կտոր եղան գայթակղութիւնը խեղդելու համար։

Ոստիկանապետին գացին, ընդհանուր դատախազութիւնը ձեռք անցուցին, գըլխաւոր թերթերը լռեցուցին որպէս զի խնդրին շուրջը աղմուկ չհանուի։

Այսպէսով, գործը թաղուեցաւ։ Միայն գրոյց կը շրջէր թէ Լա Պէլէթ սպանուած է անպատուուած հօր մը կողմէ, և թէ մարդասպանը անկարելի եղած է գտնել։

Լա Պէլէթի քով գտնուող աղջիկներէն մէկը ձեռք տուաւ Քռօքօտիլը' զոր կը ճանչնար։

Ոստիկանութիւնը հրամայեց Մանտրինէի մեղսակցին որ անմիջապէս մեկնի Բարիզէն, առանց նոյն իսկ հարցնելու թէ իրօք ի՛նչ պատճառի համար այդ սպանութիւնը գործած էր։ Այնպէս ձեւացուց թէ կը հաւատար որ Լա Պէլէթ անպատուութեան մղած ըլլայ անոր աղջիկը։

(Շարունակելի)